

**Τ.Ε.Ι. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΕΠΙΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ»**

ΔΑΝΕΛΛΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ

ΚΩΤΣΑΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΟΚΟΡΑΚΗΣ

ΠΑΤΡΑ, 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	5
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	5
1.1 ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ	5
1.2 ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ.....	6
1.3 Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΕ ΑΥΤΟ	8
1.3.1 ΕΙΔΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ- ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	8
1.3.2 ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	16
2.1 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	16
2.2 ΤΟ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	19
2.3 ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΓΙΑ ΟΜΑΛΗ ΕΞΟΔΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ	23
2.4 ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	26
2.5 Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	36
ΤΙ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ALPHA BANK - EUROBANK.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	49

Η ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΑΤΕ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ.....	49
4.1 ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΑΤΕ – ΠΕΙΡΑΙΩΣ.....	49
4.2 Ο ΝΕΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	62
ΈΡΕΥΝΑ.....	62
5.1 ΈΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	62
5.2 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΕΡΕΥΝΩΝ	63
5.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	64
5.4 ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΥΛΙΚΟΥ.....	65
5.5 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	68
5.6 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	68
5.6.1 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	69
5.6.2 ΣΕΙΡΑ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ	71
5.6.3 ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ.....	72
5.6.4 ΥΛΙΚΗ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ.....	72
5.7 ΔΕΙΓΜΑ.....	73
5.8 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	74
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	87
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1.1 ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Η ιστορική εξέλιξη του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος είναι στενά συνδεδεμένη με τις εξελικτικές φάσεις της νεότερης οικονομικής ιστορίας της χώρας μας, οι οποίες διακρίνονται σε τρεις περιόδους. Η πρώτη περίοδος εκτείνεται από την ουσιαστική εγκαθίδρυση του Νεότερου Ελληνικού Κράτους (1828) μέχρι το έτος 1927 περίπου. Η δεύτερη από το 1928 μέχρι το τέλος του δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου και η τελευταία από το 1946 μέχρι τη σημερινή εποχή. Αναλυτικότερα:

i. ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1828-1927)

Η πρώτη εξελικτική φάση καλύπτει μεγάλη χρονική περίοδο και αφορά κυρίως την οργάνωση και την δραστηριότητα του τραπεζικού συστήματος, αλλά και γενικότερα τον βαθμό και τον ρυθμό της οικονομικής προόδου. Κύριο γνώρισμά της αποτελεί η απουσία του κράτους καθώς επίσης και ο έλεγχος από ειδικό νομοθετικό πλαίσιο. Εκδοτική αρμοδιότητα ασκούσε κυρίως η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος από το 1841 έως το 1927 περίπου, δραστηριότητα την οποία αναγνώρισαν αργότερα και άλλα ιδρύματα κατά την χρονολογική αυτή φάση. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στρέφονται προς όλους τους παραγωγικούς κλάδους, εκτελώντας αδιάκριτα όλες τις τραπεζικές εργασίες. Επίσης ιδρύθηκαν αρκετά τραπεζικά ιδρύματα από τα οποία τα περισσότερα ήταν τοπικού ή προσωπικού χαρακτήρα και ελάχιστα από εκείνα κατόρθωσαν να αναπτύξουν αξιόλογη δράση και να επιζήσουν τα επόμενα χρόνια.

ii. ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1828-1945)

Όπως επισημάνθηκε, το τραπεζικό σύστημα παρουσίαζε αδυναμία ανάπτυξης και οργάνωσης. Σ' αυτό συνέβαλε και η έλλειψη ειδικού νομοθετικού πλαισίου απαραίτητου για την λειτουργία των τραπεζών. Έχοντας στόχο την βελτίωση του κλάδου, οι τράπεζες επικεντρώθηκαν κυρίως στον σταδιακό καταμερισμό των βασικών τραπεζικών λειτουργιών, και της αντίστοιχης δημιουργίας εξειδικευμένων φορέων. Επίσης ψηφίστηκαν ειδικοί νόμοι οι οποίοι καθορίστηκαν για πρώτη φορά – αρχικά με τις προϋποθέσεις και τους όρους της τραπεζικής λειτουργίας, αργότερα με περιοριστικούς κανόνες – στους τομείς των συναλλαγματικών δοσοληψιών και της κυκλοφορίας τραπεζογραμματίων.

iii. ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1946 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ)

Η τρίτη και τελευταία περίοδος χαρακτηρίζεται από την προσέλευση του ξένου τραπεζικού ενδιαφέροντος, σε συνδυασμό με την συνέχιση της τάσης συγκέντρωσης των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων σε επιχειρηματικού συνδυασμού συγκροτημάτων ευρύτερης βάσης και μεγαλύτερης δυναμικότητας.

Παρατηρείται και η δημιουργία του οργανισμού τουριστικής πίστωσης το 1946, με σκοπό την ενίσχυση του τομέα του τουρισμού. Στη συνέχεια, ιδρύθηκαν δύο κρατικά ελεγχόμενοι οργανισμοί, ο οργανισμός χρηματοδοτήσεων οικονομικής ανάπτυξης το 1954 και της βιομηχανικής ανάπτυξης το 1960. Οι παραπάνω οργανισμοί συγχωνεύθηκαν το 1964 σε ενιαίο κρατικό οργανισμό με την επωνυμία Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α).

1.2 ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Η αξιοποίηση της τεχνολογίας δεν μπορεί να εξεταστεί ξέχωρα από τις κοσμογονικές αλλαγές οι οποίες διαδραματίζονται στο τέλος του προηγούμενου

αιώνα όσον αφορά την κυκλοφορία του χρήματος και των κεφαλαίων. Είναι γεγονός ότι οι οικονομικές ανατροπές τροφοδοτούν την ανάγκη χρήσης όλο και περισσότερο της τεχνολογίας ως υψίστης σημασίας για την ύπαρξη των τραπεζών. Ταυτόχρονα θέτουν τεράστια προβλήματα και ερωτήματα για το μέλλον της απασχόλησης, των αμοιβών και των εργασιακών σχέσεων στις τράπεζες. Είναι γενικά παραδεκτό ότι η αυτοματοποίηση καταργεί θέσεις εργασίας οι οποίες ήταν προσανατολισμένες σε χειρωνακτικούς διακανονισμούς, όπως πραγματοποίηση λογιστικών εγγραφών, ελέγχους και διάφορες άλλες συνηθισμένες εργασίες.

Επιπλέον όλες σχεδόν οι σύγχρονες τραπεζικές υπηρεσίες και προϊόντα στηρίζουν και διεκπεραιώνουν τις ενέργειες τους πλέον μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τα οποία αποτελούν θεμελιώδη λίθο της ψηφιακής υποδομής τους.

Τέτοια συστήματα διαχειρίζονται τις back-office και front-office εργασίες του πιστωτικού ιδρύματος, από τις συναλλαγές στα καταστήματα, μέχρι εκείνες στο internet και τα άλλα εναλλακτικά δίκτυα, σε πραγματικό χρόνο, επί εικοσιτετραώρου βάσης και υποστηρίζονται συναλλαγές σε διαφορετικά νομίσματα. Συνήθως απαρτίζονται από υποκαταστήματα (υπομονάδες), οι οποίες επιτελούν συγκεκριμένες τραπεζικές λειτουργίες, όπως για παράδειγμα διαχείριση πελατών, προϊόντων, καταθέσεων, εισπράξεις, πληρωμές, πάγιες εντολές, χορηγήσεις, χρεόγραφα, αξιόγραφα, διοικητική πληροφόρηση και πολλά άλλα. Ένα σύγχρονο αξιόπιστο ίδρυμα του είδους διευκολύνει τη δημιουργία νέων προϊόντων και μπορεί να υποστηρίζει τη γρήγορη διάθεση τους στην αγορά. Παράλληλα, παρέχει λογιστική και χρηματοοικονομική ανάλυση και πληροφόρηση σε όλα τα επίπεδα μανάτζμεντ του οργανισμού. Ακόμα, βασικό στοιχείο ενός επιτυχημένου και ολοκληρωμένου συστήματος είναι το πελατοκεντρικό βάθος εστίασης, δηλαδή κατά πόσο μπορεί το σύστημα να βοηθήσει στη διακράτηση των υπαρχόντων πελατών και στην προσέλκυση καινούργιων, δημιουργώντας ευκαιρίες για την προώθηση νέων προϊόντων.

Έτσι λοιπόν η τράπεζα αποκτά καλύτερη επίγνωση των αναγκών του πελάτη, έτσι ώστε να είναι σε θέση να του προσφέρει τις ανάλογες υπηρεσίες, ενώ παράλληλα εξετάζονται τρόποι ανταπόκρισης του πελάτη σε καθετί που του παρέχει-σε συνάρτηση ασφαλώς και με άλλα στοιχεία- καταστρώνοντας την πελατειακή στρατηγική της. Βέβαια για την κάλυψη όλων αυτών των τεχνολογικών επιτευγμάτων

απαιτείται ευρύ φάσμα υλικών υποδομών (υπολογιστών, μηχανημάτων, συσκευών) και λογισμικών εφαρμογών, όπου διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Σε εκείνες με τις οποίες ο πελάτης έρχεται σε άμεση επαφή (π.χ. ΑΤΜ) και σε αυτές που λειτουργούν υποστηρικτικά ή βάση των οποίων στηρίζονται οι υπηρεσίες και τα προϊόντα που προσφέρονται από την τράπεζα στους πελάτες της λιανικής (π.χ. διαχείριση αιτήματος δανείου). Αυτοί οι μηχανισμοί τήρησης και διακίνησης πληροφοριών αποτελούν τον απαραίτητο και κρίσιμο κρίκο ο οποίος διαφοροποιεί τη μία τράπεζα από την άλλη και συχνά δημιουργεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην αγορά.

1.3 Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΕ ΑΥΤΟ

1.3.1 ΕΙΔΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ- ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

α. είδη τραπεζών

Υπάρχουν διάφορα είδη τραπεζών οι οποίες διαχωρίζονται σύμφωνα με τον ρόλο που καλούνται να αναλάβουν, και με το διαφορετικό νομοθετικό πλαίσιο. Πρόκειται για τις **Κεντρικές Τράπεζες, τις εμπορικές, τις τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης, τις επενδυτικές, τα ταχυδρομικά ταμειυτήρια, το Private Banking, το**

Corporate Banking και τις συνεταιριστικές τράπεζες. Οι κεντρικές τράπεζες ελέγχουν συνήθως τη νομισματική πολιτική και μπορούν σε περίπτωση κρίσης να δανείζουν, δίνοντας με αυτόν τον τρόπο την έσχατη λύση.

Χρεώνονται συχνά με τον έλεγχο του διάθεσης χρήματος, συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης νομίσματος. Μερικά παραδείγματα κεντρικών τραπεζών είναι η Τράπεζα της Ελλάδος και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Οι τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης είναι εκείνες που παρέχουν οικονομικές υπηρεσίες και πίστωση σε μη ανεπτυγμένες αγορές ή πληθυσμούς.

Τα ταχυδρομικά ταμειυτήρια είναι ταμειυτήρια που συνδέονται με τα εθνικά ταχυδρομικά συστήματα . Η Ιαπωνία και η Γερμανία είναι παραδείγματα των χωρών με τα προεξέχοντα ταχυδρομικά ταμειυτήρια . Το Corporate Banking έχει ως αντικείμενο τα τραπεζικά προϊόντα που αφορούν κυρίως επιχειρήσεις και εταιρίες . Ακόμη, το Private Banking ασχολείται με λογαριασμούς μεγάλων πελατών με μεγάλη οικονομική επιφάνεια.

Λόγω της παγκοσμιοποίησης της τραπεζικής αγοράς και των δυνατοτήτων που παρέχει η σύγχρονη τεχνολογία των επικοινωνιών, οι συναλλασσόμενοι στην Ελλάδα μπορούν σήμερα να αναζητούν και να επιλέγουν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες από έναν πολύ μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων και τους ανά τον κόσμο ανταποκριτές ή συνεργάτες τους. Η Τράπεζα της Ελλάδος δημοσιεύει στοιχεία για τις κατηγορίες φορέων παροχής τραπεζικών υπηρεσιών. Με βάση την πιο πρόσφατη σχετική δημοσίευση το Μάρτιο του 2008, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα περιλαμβάνει 64 πιστωτικά ιδρύματα, εξαιρουμένης της Τράπεζας της Ελλάδος (από 62 κατά την 31.12.2006) και 42 λοιπές εταιρίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

β. πιστωτικά ιδρύματα με έδρα ή υποκαταστήματα στην Ελλάδα Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύει η ΤτΕ, το Μάρτιο του 2008, στην Ελλάδα ήταν εγκατεστημένα και λειτουργούσαν 64 πιστωτικά ιδρύματα, εκ των οποίων τα 35

ήταν πιστωτικά ιδρύματα (19 εμπορικές και 16 συνεταιριστικές τράπεζες) που έχουν καταστατική έδρα στην Ελλάδα, και 23 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ελληνικές Εμπορικές Τράπεζες	:	19
Συνεταιριστικές Τράπεζες	:	16
Ξένες Τράπεζες	:	29
Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί	:	1

Το πιστωτικό ίδρυμα που έχει εξαιρεθεί από την εφαρμογή του ν.3601/2007, είναι το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Όσον αφορά τις εμπορικές τράπεζες είναι πιστωτικά ιδρύματα τα οποία λειτουργούν με τη μορφή της ανώνυμης εταιρίας, και ανάλογα με το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους διακρίνονται σε δημόσιες και ιδιωτικές.

Αποτελούν τα σημαντικότερα χρηματοδοτικά ιδρύματα καθώς κυριαρχούν στο χρηματοδοτικό σύστημα κάθε χώρας και διαδραματίζουν πολύ μεγάλο ρόλο στην οικονομία. Βρίσκονται στο κέντρο του νομισματικού συστήματος αφού έχουν την ικανότητα να μεταβάλουν την προσφορά του χρήματος μιας χώρας και έτσι να επιδρούν στην αγοραστική δύναμη του κοινού. Με αυτό το χαρακτηριστικό τους, ξεχωρίζουν από τα άλλα αντίστοιχα ιδρύματα.

Επιπρόσθετα, δέχονται καταθέσεις, δανείζουν και έτσι επενδύονται κεφάλαια με αποτέλεσμα να κάνουν δυνατή τη χρήση των πόρων μιας χώρας. Με τον δανεισμό και τις επενδύσεις διευκολύνουν την οικονομική διαδικασία της παραγωγής, της διανομής και κατανάλωσης. Σήμερα οι εγχώριες εμπορικές τράπεζες προσφέρουν όλα τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και τις υπηρεσίες, ενώ η διάκριση μεταξύ εμπορικών και επενδυτικών τραπεζών δεν υφίσταται πλέον, σαν αποτέλεσμα της αναδιάρθρωσης του τραπεζικού συστήματος που συντελέστηκε κατά την δεκαετία

του 1990. Η αλλαγή αυτή προέρχεται από τη διεθνή πρακτική του ευρωπαϊκού και του παγκόσμιου τραπεζικού συστήματος.

Οι ειδικοί πιστωτικοί οργανισμοί είναι πιστωτικά ιδρύματα που δημιουργήθηκαν για να υπηρετήσουν ένα συγκεκριμένο σκοπό ανάλογα με την κατηγορία που έχει προσανατολιστεί ο καθένας από αυτούς. Αρχικά η άσκηση της αγροτικής πίστης είχε ανατεθεί εξ' ολοκλήρου στην Αγροτική Τράπεζα και όλα τα προγράμματα για την άσκηση της εθνικής αγροτικής οικονομίας περνούσαν μέσα από την τράπεζα αυτή. Στον τομέα της στεγαστικής πίστης υπήρχαν τρεις τράπεζες (κτηματική και στεγαστική σαν κρατικές και μια ιδιωτική η Ασπίς) όπου χορηγούσαν δάνεια στεγαστικά σε ιδιώτες και σε άλλα πρόσωπα ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου. Μαζί με το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων είχαν το μονοπώλιο στις χορηγήσεις των δανείων αυτών. Υπήρχαν ακόμα και οι επενδυτικές τράπεζες (ΕΤΒΑ, ΕΤΕΒΑ, Τράπεζα Επενδύσεων), που σε εκείνες προωθούσαν την ανάπτυξη της χώρας μέσα από τα επενδυτικά προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης. Εκτός από τα παραπάνω, ειδικά πιστωτικά ιδρύματα είναι το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Με την απελευθέρωση της τραπεζικής αγοράς και μέσα από συγχωνεύσεις από τα παραπάνω παρέμειναν μόνο η Αγροτική Τράπεζα και η Ασπίς Τράπεζα σαν εμπορικές, και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σαν αυτόνομοι οργανισμοί.

Η μετεξέλιξη των αστικών και αγροτικών συνεταιρισμών σε πιστωτικά ιδρύματα άρχισε στην Ελλάδα το 1900 με τον « Πιστωτικό Συνεταιρισμό Λαμίας » και λειτουργεί συνεχώς με έδρα την Λαμία μέχρι και σήμερα. Στην Ελλάδα λειτουργούν σήμερα 16 Συνεταιριστικές Τράπεζες σε επίπεδο νομού και μια από αυτές είναι η «Παγκρήτια», σε επίπεδο Περιφέρειας με έδρα το Ηράκλειο Κρήτης. Το 1995 ιδρύθηκε η Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος (Ε.Σ.Τ.Ε.). Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες και οι πιστωτικοί οργανισμοί της χώρας μας ίδρυσαν

την «Πανελλήνια Τράπεζα ΑΕ» με έδρα τον Χολαργό, με προγραμματισμό να λειτουργήσει καταστήματα σε όλη τη χώρα και παράλληλα να παρέχει στις συνεταιριστικές Τράπεζες και στους πιστωτικούς οργανισμούς υποστήριξη, τεχνογνωσία και γενικά υπηρεσίες που η κάθε Τράπεζα από μόνη της δεν μπορεί να αναπτύξει.

γ. Λοιπές εταιρίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος Επιπλέον των προαναφερθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων, στην Ελλάδα λειτουργούν άλλες 42 εταιρίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι οποίες εξειδικεύονται στην παροχή συγκεκριμένων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και εποπτεύονται, επίσης, από την Τράπεζα της Ελλάδος. Η κατανομή τους, ανά κατηγορία επιχειρήσεων, έχει ως εξής:

Εταιρίες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης	:	13
Εταιρίες Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων	:	4
Εταιρίες Παροχής Πιστώσεων	:	3
Ανταλλακτήρια Συναλλάγματος	:	12
Εταιρίες Παροχής Υπηρεσιών στη Διαμεσολάβηση Κεφαλαίων	:	10

1.3.2 ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

α. αριθμός τραπεζών

Από το 2001, όταν άρχισαν να δημοσιεύονται συγκρίσιμα στατιστικά στοιχεία, ο συνολικός αριθμός των τραπεζών στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 κρατών μελών μειώθηκε σημαντικά. Συγκεκριμένα, το 2004 ανερχόταν σε 8.374, ενώ το 2001

ήταν 9.363, παρουσίασε δηλαδή μείωση της τάξεως του 10,5%. Η μείωση αυτή οφείλεται στη συνέχιση της τάσης για εξαγορές και συγχωνεύσεις στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα, λαμβανομένου υπόψη, μεταξύ άλλων, και του γεγονότος ότι ο αριθμός των τραπεζών σε ορισμένα κράτη μέλη (όπως η Γερμανία, η Αυστρία, η Ισπανία και η Ιταλία) είναι πολύ μεγάλος για ιστορικούς λόγους.

Στην Ελλάδα, αντίστοιχα, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, η κατάσταση παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη (61 τράπεζες το 2001, 62 το 2004, 61 το 2005 και 64 το Μάιο του 2008 σύμφωνα με τα προαναφερθέντα). Αυτά παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Κατηγορία	2005	2006	% Μεταβολή
Ελληνικές Εμπορικές Τράπεζες	21	21	0,0%
Ξένες Τράπεζες	22	24	9,1%
Συνεταιριστικές Τράπεζες	16	16	0,0%
Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί	2	1	(50,0%)
Σύνολο	61	62	1,6%

β. μερίδια αγοράς και βαθμός συγκέντρωσης

Τα τελευταία χρόνια η Ελληνική τραπεζική αγορά σημειώνει σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης μεγεθών και κερδοφορίας. Αυτή η πορεία οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες όπως, στους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας και γενικότερα τη βελτίωση και σταθεροποίηση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, ως αποτέλεσμα και της ένταξης της χώρας μας στην ΕΕ. Επιπρόσθετα, σημαντική ήταν και η ανάπτυξη των τραπεζικών ομίλων μέσω εξαγορών και συγχωνεύσεων, εντός και εκτός συνόρων. Η βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων καθώς και η συγκράτηση του λειτουργικού κόστους αποτελούν ακόμα 2 παράγοντες. Η Εθνική Τράπεζα, η Eurobank, η Alpha Bank, η Τράπεζα Πειραιώς, και η Εμπορική Τράπεζα, εξακολουθούν να

συγκεντρώνουν πάνω από το 65% της αγοράς με βάση το ενεργητικό. Γενικότερα, το 2006, παρατηρήθηκε ενίσχυση του βαθμού συγκέντρωσης του τραπεζικού συστήματος μέσα από την ολοκλήρωση εξαγορών και συγχωνεύσεων μεταξύ τραπεζών μικρής και μεσαίας κλίμακας, όπως για παράδειγμα:

PROTON & ΩΜΕΓΑ,

ΛΑΪΚΗ & ΕΓΝΑΤΙΑ & MARFIN.

Συγκεκριμένα το μερίδιο αγοράς των 5 μεγαλύτερων τραπεζών διαμορφώθηκε το 2006 σε :

66,3% (έναντι 65,6% το 2005) σε όρους ενεργητικού,

63,9% στις χορηγήσεις, και

65,8% στις καταθέσεις (έναντι 66,1% και 65,5% αντίστοιχα, το 2005) εμφανίζοντας ελαφρά ενίσχυση του βαθμού συγκέντρωσης κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Αξιοσημείωτο είναι ότι ο βαθμός συγκέντρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, με βάση το ενεργητικό των 5 μεγαλύτερων τραπεζών, μολονότι εμφανίζεται υψηλότερος από το γενικό μέσο όρο του συνόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-25), παραμένει αισθητά χαμηλότερος από τον αντίστοιχο βαθμό συγκέντρωσης σε διάφορα κράτη μέλη της ευρωζώνης, όπως η Ολλανδία (85,1%), το Βέλγιο (84,4%), η Φιλανδία (82,3%), η Μάλτα (71,4%), η Κύπρος (69,2%) και η Πορτογαλία (67,9%). Επίσης, παρά την εντυπωσιακή ανάπτυξη, το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα υπολείπεται ακόμα του Ευρωπαϊκού, όπως προκύπτει από στοιχεία της ECB , για το 2006.

Ειδικότερα, ο βαθμός τραπεζικής διαμεσολάβησης, όπως εκφράζεται από το Ενεργητικό των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (ΧΠ) ως ποσοστό του ΑΕΠ, ανήλθε σε 165% περίπου, δηλαδή επίπεδο σημαντικά χαμηλότερο από την ΕΕ-25(332%).

γ. τραπεζικά καταστήματα και εναλλακτικά δίκτυα διανομής χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών

Ο αριθμός καταστημάτων των τραπεζών στην Ελλάδα αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια (2006: 3.637, 2005: 3.543, 2001: 3.134), σε αντίθεση με την πτωτική τάση που παρατηρήθηκε τόσο στα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EE-25: 2005: 201.259, 2001: 206.724) όσο και της ευρωζώνης (EE-12- 2005:168.983, 2001:175.191). Η εξέλιξη αυτή αντανακλά εν μέρει την προτίμηση της πελατείας των τραπεζών στην Ελλάδα για την πραγματοποίηση τραπεζικών συναλλαγών κυρίως μέσω των καταστημάτων.

Παράλληλα με την αύξηση του αριθμού καταστημάτων, σημαντική και συστηματική υπήρξε η προσπάθεια των εγκατεστημένων στη χώρα μας τραπεζών να αναπτύξουν εναλλακτικά δίκτυα διανομής χρηματικών υπηρεσιών, όπως οι αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές (ATM) , η τηλεφωνική τραπεζική (phone banking) και η ηλεκτρονική τραπεζική (e-banking). Στον παρακάτω πίνακα 2.5 φαίνεται ο αριθμός των καταστημάτων ανά κατηγορία τραπεζών κατά τα έτη 2005 και 2006, καθώς και η ποσοστιαία μεταβολή τους.

Κατηγορία	2005	2006	% Μεταβολή
Ελληνικές Εμπορικές Τράπεζες	3.035	3.265	7,6%
Ξένες Τράπεζες	242	260	7,4%
Συνεταιριστικές Τράπεζες	126	108	(14,3%)
Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί	140	4	(97,1%)
Σύνολο	3.543	3.637	2,7%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στα πλαίσια της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης παρατηρείται και η είσοδος της ελληνικής οικονομίας στη φάση της ύφεσης. Η κρίση δεν θα έχει επιπτώσεις στην Ελλάδα αντίστοιχες με άλλες χώρες κυρίως λόγω της ελαχίστης εκθέσεως των ελληνικών τραπεζών στα τοξικά ομόλογα. Σε ορισμένους μάλιστα επιμέρους δείκτες, λόγω της μείωσης των τιμών διεθνώς εξαιτίας της κρίσεως, θα υπάρξει και βελτίωση.

Οι όποιες ελάχιστες επιπτώσεις της κρίσεως επικάθονται στα σοβαρότατα προβλήματα της οικονομίας και χειροτερεύουν την ήδη πολύ κακή κατάσταση. Τα αίτια που δημιούργησαν την κρίση στην Αμερικανική Οικονομία έχουν παρ' όλα αυτά αρκετή συνάφεια με αυτά που δημιουργούν τα μόνιμα προβλήματα στην Ελληνική. Δεν είναι όμως η μόνη αιτία. Τα προβλήματα όπως το δημόσιο χρέος, η καταστροφή της παραγωγικής υποδομής, η διάλυση του αγροτικού τομέα και η χαμηλότερη παραγωγικότητα του δημοσίου τομέα είναι αυτά που δημιουργούν την προβληματική κατάσταση στην ελληνική οικονομία.

Η ελληνική κρίση ξεκίνησε από την οικονομική δυσπραγία, που εισήχθη στην Ελλάδα λόγω της διεθνούς ύφεσης και η οποία φανέρωσε την υπερχρέωση του ελληνικού Δημοσίου και την πιθανή αδυναμία ελέγχου του διογκούμενου χρέους του. Μετατράπηκε σε κρίση της Ευρωζώνης όταν οι αγορές συνειδητοποίησαν ότι το ελληνικό πρόβλημα είναι η κορυφή του παγόβουνου σε μια νομισματική ένωση η οποία δεν στηρίζεται σε σταθερά δημοσιονομικά θεμέλια.

Η δεινή αυτή κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η ελληνική οικονομία καθιστά αναγκαία την χάραξη μιας δυναμικής και αποτελεσματικής στρατηγικής για την

αντιμετώπιση της. Το πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση είναι να κατανοηθεί ο βαθμός στον οποίον η κρίση που βιώνει η ελληνική οικονομία οφείλεται σε ενδογενείς παράγοντες ή στις εγγενείς δυνάμεις που οδήγησαν στην κρίση των subprime δανείων. Σύμφωνα λοιπόν με τα δημοσιευθέντα στοιχεία, τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι ασφαλιστικοί οργανισμοί είχαν μικρή έκθεση σε προϊόντα μειωμένης εξασφάλισης, ενώ λίγοι επενδύτες τοποθέτησαν τα κεφαλαία τους στα τοξικά προϊόντα κυρίως σε εκείνα της Lehman Brothers. Πράγματι την τελευταία δεκαετία οι ελληνικές τράπεζες έστρεψαν το επιχειρηματικό τους ενδιαφέρον και κατ' επέκταση και τα κεφαλαία τους στις αναπτυσσόμενες χώρες (π.χ. Τουρκία, Αίγυπτος, Βαλκάνια). Οι μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες ακολούθησαν μία παραδοσιακή τραπεζική πολιτική και ανέπτυξαν ένα ευρύ δίκτυο καταστημάτων στην Ρουμανία, στην Βουλγαρία κ.λπ. έναντι της επένδυσης σε επενδυτικά προϊόντα υψηλού ρίσκου. Επίσης όσον αφορά τα ασφαλιστικά ταμεία, τα προηγούμενα χρόνια αντιμετώπισαν την μείωση των διαθεσίμων τους εξαιτίας αστοχιών διαχείρισης και συνεπώς δεν είχαν τη δυνατότητα να επενδύσουν μεγάλα κεφάλαια στην αγορά αυτή. Παρ' όλα αυτά αξίζει να αναφερθεί ότι ο κλονισμός της εμπιστοσύνης του κοινού και της αγοράς προς τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς παγκοσμίως, που εκδηλώθηκε με την πτώση των χρηματιστηριακών τιμών τους, τις συνεχείς αναλήψεις κεφαλαίων και την εκτόξευση των διατραπεζικών επιτοκίων επηρεάζουν την εικόνα και των αντίστοιχων ελληνικών χρηματοοικονομικών οργανισμών.

Συνεχίζοντας την ανάλυση θα τεθεί η εικόνα της ελληνικής οικονομίας κάτω από το πρίσμα ενός παγκοσμιοποιημένου οικονομικού συστήματος. Οι παραγωγικότεροι κλάδοι της χώρας (ναυτιλία, τουρισμός, τραπεζικός κλάδος) εμφανίζουν υψηλό βαθμό συσχέτισης με το εξωτερικό, συνεπώς και με χώρες που εκτέθηκαν άμεσα στα subprime δάνεια. Παράλληλα, δείκτες όπως αυτοί της καταναλωτικής εμπιστοσύνης στην ευρωζώνη και στις ΗΠΑ, των παραγγελιών

διαρκών αγαθών, των επενδύσεων κ.α. αποτυπώνουν την επιβράδυνση στην παγκόσμια ζήτηση και κατανάλωση. Στοιχεία που ενισχύουν την άποψη ότι ήταν αναπόφευκτο να επηρεαστεί και η ελληνική οικονομία. Σε ένα δεύτερο επίπεδο μπορεί να υποστηριχτεί ότι για την περίπτωση της Ελλάδας αναφερόμαστε ουσιαστικά σε μια κρίση ζήτησης. Από τα ανωτέρω συνάγεται το συμπέρασμα ότι η ύφεση στην Ελλάδα δεν συνδέεται άμεσα με τις πρωτογενείς αιτίες της κρίση που εμφανίστηκε σε ΗΠΑ και Ευρώπη, αλλά με τις επιπτώσεις μια γενικευμένης κρίσης στην παγκόσμια οικονομία. Επιπτώσεις που βρήκαν πρόσφορο έδαφος και στην δυσμενή δημοσιονομική κατάσταση της χώρας. Τα τελευταία χρόνια το δημόσιο χρέος της Ελλάδος διευρυνόταν συνεχώς. Ο δανεισμός τα προηγούμενα έτη χρησιμοποιήθηκε για την ανάληψη επενδυτικών έργων στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού της χώρας και των υποχρεώσεων της απέναντι στο σχέδιο ανάληψης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, αλλά κυρίως και για την κάλυψη των αναγκών του κοστοβόρου δημοσίου τομέα της. Δυστυχώς δεν δόθηκε η απαραίτητη προσοχή ώστε τα χρήματα αυτά να χρησιμοποιηθούν στην εξυγίανση και σωστή οργάνωση των ασθενικών παραγωγικών τομέων της χώρας. Ο υψηλός δανεισμός σε συνδυασμό με τα επαναλαμβανόμενα ελλείμματα τόσο στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών όσο και των κρατικών προϋπολογισμών οδήγησαν στη μείωση της φερεγγυότητας του ελληνικού κράτους την περίοδο που διανύουμε, καθώς οι πλεονασματικές μονάδες είναι διατεθειμένες να δανείσουν τα χρήματά τους σε σταθερές οικονομικά χώρες και όχι σε χώρες οικονομικά αδύνατες. Το αποτέλεσμα ήταν η μεγάλη αύξηση του επιτοκίου δανεισμού της Ελλάδας, μιας και η ανάληψη μεγαλύτερου κινδύνου από τους δανειστές συνεπάγεται την προσ αύξηση της απαιτούμενης ανταμοιβής, δημιουργώντας περαιτέρω δυσκολίες στην εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για την χρηματοδότηση των μέτρων που θα την βοηθούσαν στην εξυγίανση του οικονομικού της τομέα.

2.2 ΤΟ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι τραπεζίτες και οι πολιτικοί της χώρας μας διαβεβαιώνει ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν κινδυνεύουν από τον «ιό των subprime». Οι πελάτες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων εξακολουθούν να παραμένουν αρκετά δύσπιστοι και ανήσυχοι. Και όχι άδικα, αφού θυμούνται τα ψέματα κάθε αρμόδιου στις αρχές αυτής της κρίσης, που συγκλόνισε τελικά τον παγκόσμιο καπιταλισμό.

Όταν καταρρέουν αμερικάνικες και ευρωπαϊκές τράπεζες πολύ μεγαλύτερες από τις αντίστοιχες ελληνικές, αλλά και ολόκληρης της ελληνικής οικονομίας, κανείς δε θα μπορούσε να πιστέψει ότι το εγχώριο τραπεζικό σύστημα θα παραμείνει ακέραιο.

Το θετικό, όμως, είναι ότι το εγχώριο τραπεζικό σύστημα δεν έχει εμπλακεί σε επικίνδυνες χρηματοδοτήσεις προς επισφαλείς επενδύσεις, ούτε είχε «ανοιχθεί» σε περίεργες τοποθετήσεις, καθώς τα περισσότερα δάνεια προέρχονταν από την εγχώρια αγορά και τα πιο πολλά χαρτοφυλάκιά τους ήταν ασφαλή με τα πιο αυστηρά κριτήρια.

Μια έρευνα που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Πρώτο Θέμα» την Κυριακή 26 Απριλίου 2009 από τον Παναγιώτη Μπουσμπουρέλη, λέει ότι το ελληνικό Δημόσιο μπορεί να δείχνει να πηγαίνει από το κακό στο χειρότερο όσον αφορά τα στοιχεία του ελλείμματος και του χρέους, όμως οι ελληνικές τράπεζες δείχνουν να αντέχουν στην πρωτοφανή αυτή συγκυρία, αποτέλεσμα να κλείσουν κερδοφόρα το Α' τρίμηνο του 2009. Το διάστημα αυτό ήταν το δυσκολότερο της ιστορίας τους, καθώς το κόστος χρήματος διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα, αφού τα επιτόκια καταθέσεων δεν είχαν ακόμη υποχωρήσει, ενώ και οι αγορές χρήματος παρέμεναν σε μεγάλο βαθμό παγωμένες.

Η συνολική κερδοφορία τους αναμένεται να ξεπεράσει τα 500 εκατομμύρια ευρώ, ενώ οι προβλέψεις που θα λάβουν για επισφάλειες θα ξεπεράσουν κατά τις

εκτιμήσεις τα 700 εκατομμύρια ευρώ. Επιπλέον, τα περισσότερα εγχώρια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αντλούν ρευστότητα από τις δικές της καταθέσεις και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το αντίστοιχο ποσοστό δανείων από τη διατραπεζική αγορά είναι σχετικά περιορισμένο. Κάποιες μικρές τράπεζες βέβαια προσέφυγαν στην διατραπεζική αγορά για να αντλήσουν κεφάλαια όταν οι ίδιες οι καταθέσεις τους δεν επαρκούσαν και αυτές είναι που βλέπουν τα επιτόκια της διατραπεζικής να ανεβαίνουν με ραγδαίο ρυθμό και να μηδενίζεται η ρευστότητα.

Όλα αυτά δεν έχουν εμποδίσει τους ξένους θεσμικούς να οδηγήσουν τις ελληνικές τραπεζικές μετοχές στη Σοφοκλέους είτε επειδή είναι αγορασμένοι χαμηλά (όταν ο Γενικός Δείκτης ήταν στις 1500 μονάδες το 2003) και έχουν ακόμη κέρδη που τους βοηθούν να βελτιώσουν την εικόνα των χαρτοφυλακίων τους είτε γιατί αντιμετωπίζουν οι ίδιοι πρόβλημα ρευστότητας είτε επειδή συγκρίνουν τις αποτιμήσεις των ελληνικών τραπεζών με τις αποδεκατισμένες αξίες αντίστοιχων πιστωτικών ιδρυμάτων του εξωτερικού και θεωρούν ότι έχουν ακόμη μεγάλα περιθώρια υποχώρησης.

Όλα αυτά σημαίνουν βέβαια ότι κανείς δε δικαιούται να εφησυχάζει αφού οι διεθνείς αγορές όντως εμφανίζουν εικόνα γενικής κατάρρευσης που εξαπλώνεται ταχύτατα στην πραγματική οικονομία. Σε μια αγορά που στηρίζεται στον υπέρτατο βαθμό στα δανεικά κεφάλαια, είναι ευνόητο ότι όταν μειώνεται η ρευστότητα θα υπάρξουν τεράστιες επιπτώσεις.

Όλοι οι δανειολήπτες, από τον τελευταίο ιδιώτη μέχρι την μεγαλύτερη επιχείρηση, θα νιώσουν τη μείωση του ταμείου τους και οι περισσότεροι οικονομολόγοι φοβούνται ότι τους επόμενους 6 μήνες θα βιώσουμε τη μεγαλύτερη ύφεση των τελευταίων δεκαετιών.

Ο ακόλουθος περιορισμός του δανεισμού και της κατανάλωσης ίσως οδηγήσει σε περιορισμό των εταιρικών κερδών, σε απολύσεις και σε μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος.

Με αυτά τα εφιαλτικά σενάρια, οι υπεύθυνοι του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος συστήνουν ψυχραιμία και μας διαβεβαιώνουν ότι οι αντοχές των ελληνικών τραπεζών είναι επαρκείς.

Ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γ. Προβόπουλος λέει: «Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι υγιές, ασφαλές και σταθερό» μετά από συνάντηση με τις διοικήσεις των μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζών (Νανόπουλος (Eurobank), Ματζούνης (Alpha), Σάλλας (Πειραιώς), Αράπογλου (Εθνική), κατά την οποία συζητήθηκαν οι επιπτώσεις από την κρίση.

Ο κ. Προβόπουλος επισήμανε ότι πάνω από το 90% των χορηγήσεων χρηματοδοτήθηκαν από καταθέσεις πελατών και συνεπώς η εξάρτηση των τραπεζών μας από τις διεθνές χρηματαγορές και κεφαλαιαγορές είναι μικρή και η συνεχιζόμενη αναταραχή στις αγορές αυτές επηρεάζει λιγότερο τις ελληνικές τράπεζες. Παράλληλα, διαβεβαίωσε με τον πιο επίσημο τόνο ότι η έκθεση σε προβληματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα είναι περιορισμένη και τόνισε ότι την τελευταία δεκαετία οι ελληνικές τράπεζες λειτούργησαν σε ένα ευνοϊκό οικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και στη Ν.Α. Ευρώπη. Αυτό τους επέτρεψε να εκμεταλλευτούν σημαντικές ευκαιρίες επικερδούς επένδυσης των κεφαλαίων τους σε παραδοσιακές τραπεζικές δραστηριότητες, χωρίς να εκτεθούν σε αμφίβολης αξίας τοποθετήσεις.

Ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος είπε ότι η κεφαλαιακή βάση των εμπορικών τραπεζών είναι ισχυρή, έχοντας μάλιστα ενισχυθεί τα τελευταία χρόνια και από την υψηλή κερδοφορία. Όπως είπε, ο λόγος ενεργητικού προς ίδια κεφάλαια διαμορφώνεται σε λογικά επίπεδα, εμφανώς καλύτερα από τον αντίστοιχο λόγο των τραπεζών. Καθησύχασε όμως τους πελάτες των τραπεζών αυτών ότι η Τράπεζα της Ελλάδος, ως εποπτεύουσα αρχή, παρακολουθεί με προσοχή τις εξελίξεις, προκειμένου να διασφαλίζει τη διαρκή σταθερότητα του τραπεζικού μας συστήματος και να προστατεύει τους καταθέτες και τους λοιπούς

συναλλασσόμενους. Επίσης προειδοποίησε: «Παρά την υγιή κατάσταση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, οι συνεχιζόμενες αναταράξεις στις διεθνείς αγορές απαιτούν από τις τράπεζες πολύ προσεκτικά βήματα και κινήσεις.»

Πέρα από το ενδεχόμενο κατάρρευσης του συνόλου τραπεζικού συστήματος της χώρας, η αγορά προβληματίζεται έντονα και από τον κίνδυνο να κατάρρευση κάποια μεμονωμένη τράπεζα, όπως είχε ήδη συμβεί σε Αμερική και Ευρώπη. Και εδώ όμως ειδικοί διαβεβαιώνουν, ότι με βάση τα υφιστάμενα δεδομένα το ενδεχόμενο να καταρρεύσει τράπεζα στην Ελλάδα έχει σχεδόν μηδενικές πιθανότητες επαλήθευσης. Και απέναντι σε αυτόν τον κίνδυνο αντιτάσσουν ότι η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών βρίσκεται σε σχετικά καλά επίπεδα, αφού κατά μέσο όρο διαθέτουν συντελεστή ρευστότητας 20% και παρά την πρόσκαιρη πίεση καταφέρνουν να ξεπερνούν τα εμπόδια έως τώρα. Επαναλαμβάνουν ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν είναι εκτεθειμένες σε subprime ή άλλα προϊόντα υψηλού ρίσκου και επισημαίνουν ότι τα ομόλογα των τραπεζών έχουν μεν καταρρεύσει, ωστόσο αποτελούν και επενδυτική ευκαιρία καθώς όποιος τα αγοράσει σε αυτές τις χαμηλές τιμές στη λήξη τους θα πάρει το κεφάλαιο του συν μια σημαντική απόδοση.

Εξηγούν ότι οι τράπεζες μετακυλήσουν το κόστος στους καταναλωτές μέσω της αύξησης επιτοκίων, η οποία παραδέχονται ωστόσο ότι μπορεί να επιφέρει επιβράδυνση στα δάνεια και άρα μείωση των τραπεζικών εργασιών.

Όπως τονίζουν οι τράπεζες οφείλουν να γίνουν πιο συγκρατημένες στη χορήγηση δανείων γεγονός που απομακρύνει ακόμη περισσότερο τον κίνδυνο των επισφαλειών.

Όσον αφορά τώρα την ευρωστία και τις επιδόσεις του εγχώριου τραπεζικού συστήματος τα πράγματα δεν είναι τόσο καλά. Όπως αναγνωρίζουν όλο και περισσότεροι αναλυτές του κλάδου, η κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών για την επόμενη χρονιά υποσκάπτεται σημαντικά αφού η ραγδαία αύξηση του

κόστους του χρήματος υποχρεώνει τις τράπεζες να δανείζονται με ακριβότερο κόστος, το οποίο φθάνει στο 6,25% με 6,5%.

Ακόμη και οι διοικήσεις των εγχώριων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ομολογούν πλέον ότι τα κέρδη του 2009 θα δεχθούν σοβαρό πλήγμα από τη μεγάλη αύξηση του euribor, την επιβράδυνση στα δάνεια και τη γενικότερη αβεβαιότητα για το μέλλον. Όσον αφορά δε τα άκρως φιλόδοξα επιχειρηματικά σχέδια (business plans) των περισσότερων ελληνικών τραπεζών, οι τραπεζίτες τα χαρακτηρίζουν ως περασμένα μεγαλεία που θα πρέπει να αναθεωρηθούν.

Οι τράπεζες έχουν ξεκινήσει ήδη να επιβάλουν μεγάλες αυξήσεις επιτοκίων στα στεγαστικά, στα δάνεια προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στα καταναλωτικά δάνεια σε μια αγωνιώδη προσπάθεια να μετακυλήσουν όσον δυνατόν μεγαλύτερο κόστος στις πλάτες των πελατών τους, αλλά όπως αναφέραμε και πριν, η κρίση αποτρέπει και στους καταναλωτές από το να προβούν σε επιπλέον δανεισμό.

2.3 ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΓΙΑ ΟΜΑΛΗ ΕΞΟΔΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Υπό το βάρος της τρέχουσας παγκόσμιας κρίσης, αναζητούνται λύσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Λύσεις που θα αποτελέσουν το έναυσμα για την αντιστροφή του δυσμενούς κλίματος και θα βοηθήσουν την παγκόσμια οικονομία να εισέλθει ξανά σε αναπτυξιακή τροχιά. Οι πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί έως σήμερα σε διεθνές επίπεδο μετά τη χρεοκοπία της Lehman Brothers, περιλαμβάνουν πακέτα δισεκατομμυρίων για την διάσωση, εγγύηση και ασφάλεια του τραπεζικού συστήματος, προγράμματα εξαγοράς υποτιμημένων στοιχείων από τους ισολογισμούς των τραπεζών, καθώς και αγορά εταιρικών ομολόγων από τις κυβερνήσεις των κρατών, σε μια προσπάθεια να επανέλθει η εμπιστοσύνη και η ομαλή ροή κεφαλαίων στην αγορά.

"Όσον αφορά την Ελλάδα, θα ήταν ωφέλιμο να ληφθούν υπόψη οι προσπάθειες που γίνονται παγκοσμίως για το σχεδιασμό της εγχώριας στρατηγικής. Εξάλλου, η Ελλάδα οφείλει να συντονίσει τις ενέργειες της με αυτές των υπόλοιπων χωρών της Ε.Ε, της οποίας αποτελεί μέλος. Το τραπεζικό σύστημα της Ελλάδας, μετά από απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης πέρασε από πανευρωπαϊκές ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress tests) με στόχο να διασφαλιστεί η διαφάνεια σε σχέση με την υπάρχουσα ικανότητα των τραπεζών να ανταπεξέλθουν μόνες τους σε ακραίες οικονομικές συνθήκες και να ενισχυθεί η αξιοπιστία του τραπεζικού συστήματος.

Παρά το γεγονός ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν ήταν εκτεθειμένες σε παράγωγα προϊόντα υψηλού ρίσκου, επηρεάζονται από την κρίση λόγω της αύξησης του κόστους χρηματοδότησής τους. Η βασική πηγή δανεισμού των ελληνικών τραπεζών ήταν και συνεχίζει να είναι οι καταθέσεις του αποταμιευτικού κοινού. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο, το κόστος δανεισμού των τραπεζών έχει αυξηθεί και αυτό έχει αναπόφευκτα επιπτώσεις στο επιτόκιο δανεισμού νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, οι επιπτώσεις της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης ήταν σαφώς περιορισμένες σε σχέση με εκείνες που επήλθαν στα χρηματοπιστωτικά συστήματα άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν είχαν στο χαρτοφυλάκιό τους, όπως οι τράπεζες του εξωτερικού που αντιμετώπισαν προβλήματα φερεγγυότητας, «τοξικά ομόλογα» των οποίων οι τιμές μειώθηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό για λόγους που προαναφέρθηκαν. Συνεπώς, οι ελληνικές τράπεζες δεν ήταν υποχρεωμένες να καταγράψουν ζημίες από τέτοια ομόλογα. Θα πρέπει δε να επισημανθεί στο σημείο αυτό ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν είχαν λόγο να επενδύσουν σε τέτοιου είδους ομόλογα, καθώς η ανάπτυξή τους κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών βασίστηκε στην επέκταση της δραστηριότητάς τους στη στεγαστική και την

καταναλωτική πίστη, και στη διεθνή τους δραστηριότητα που γνώρισε κατά το ίδιο διάστημα πολύ μεγάλη ανάπτυξη.

Επιπλέον οι ελληνικές τράπεζες διαθέτουν υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια, και συνεπώς ήταν και είναι θωρακισμένες απέναντι στους κινδύνους που ανέκυψαν, με αποτέλεσμα να είναι ασφαλείς και οι καταθέτες τους. Η φερεγγυότητα των ελληνικών τραπεζών δεν κινδύνευσε από αυτήν την κρίση, διότι δεν υπήρχαν οι δίαυλοι για τη μετάδοση και στην Ελλάδα των προβλημάτων που ανέκυψαν στις χώρες που επλήγησαν κατά κύριο λόγο από την κρίση. Ο μοναδικός δίαυλος που αφορούσε και την Ελλάδα ήταν η αύξηση των επιτοκίων που σημειώθηκε στη διατραπεζική αγορά.

Πριν η κρίση φτάσει στο σημείο που είμαστε σήμερα και στο τεράστιο δημοσιονομικό έλλειμμα που υπάρχει, οι τράπεζες είχαν προχωρήσει σε κάποια μέτρα για να αντιμετωπιστεί όσο πιο αναίμακτα ήταν δυνατόν. Όπως και σε άλλες χώρες, έτσι και η Ελλάδα ενίσχυσε την ρευστότητά της. Τα μέτρα που ελήφθησαν μέσω του Ν. 3.723/2008 αφορούσαν το πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας της οικονομίας, ύψους είκοσι οκτώ (28) δισ. ευρώ. Το εν λόγω πρόγραμμα, οι όροι του οποίου εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αντίθετα από τα προγράμματα άλλων χωρών, δεν ήταν πρόγραμμα διάσωσης τραπεζών, αλλά πρόγραμμα ενίσχυσης της οικονομίας μέσω των τραπεζών. Το πρόγραμμα, το οποίο είχε συγκεκριμένη χρονική διάρκεια και προσδιορισμένη, από το νόμο, ημερομηνία λήξης, δεν αφορούσε την παροχή μετρητών από το κράτος προς τις τράπεζες, αλλά συνδυασμό ομολόγων και εγγυήσεων του Ελληνικού δημοσίου. Επιπλέον, οι εγγυήσεις και οι διευκολύνσεις που προβλέπονταν από το πρόγραμμα είχαν κόστος για τις τράπεζες, το οποίο διαμορφώθηκε με όρους αγοράς. Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, στο τέλος του 2009, το ποσοστό αξιοποίησης των μέτρων ενίσχυσης από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα που κυμάνθηκε τελικά στο 33,6% για το σύνολο των μέτρων και είναι μικρότερο σε

σχέση με το ποσοστό αξιοποίησης των αντίστοιχων μέτρων ενίσχυσης τόσο στη ζώνη του ευρώ (43%) όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 (40%).

Παραπάνω αναφέραμε τις εγγυήσεις των καταθέσεων, τα μέτρα που ελήφθησαν αφορούν κυρίως την ενίσχυση του ελληνικού συστήματος εγγύησης καταθέσεων και αποτελούν σε μεγάλο βαθμό ενσωμάτωση κοινοτικών διατάξεων. **Ειδικότερα, οι τροποποιήσεις που επήλθαν στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την εγγύηση καταθέσεων στην Ελλάδα είναι οι ακόλουθες: αύξηση του ορίου της αποζημίωσης των καταθέσεων από είκοσι χιλιάδες σε εκατό χιλιάδες ευρώ, ετήσια διαβάθμιση των πιστωτικών ιδρυμάτων με ποιοτικά κριτήρια κτλ.**

2.4 ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Σύμφωνα λοιπόν με τα προαναφερθέντα, **τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι ασφαλιστικοί οργανισμοί είχαν μικρή έκθεση σε προϊόντα μειωμένης εξασφάλισης**, ενώ λίγοι επενδύτες τοποθέτησαν τα κεφαλαία τους σε τοξικά προϊόντα. Όσον αφορά τα ασφαλιστικά ταμεία, τα προηγούμενα χρόνια αντιμετώπισαν την μείωση των διαθεσίμων τους εξαιτίας αστοχιών διαχείρισης και συνεπώς δεν είχαν τη δυνατότητα να επενδύσουν μεγάλα κεφάλαια στην αγορά αυτή. Παρόλα αυτά αξίζει να αναφερθεί ότι ο κλονισμός της εμπιστοσύνης του κοινού και της αγοράς προς τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς παγκοσμίως, που εκδηλώθηκε με την πτώση των χρηματιστηριακών τιμών τους, τις συνεχείς αναλήψεις κεφαλαίων και την εκτόξευση των διατραπεζικών επιτοκίων επηρεάζουν την εικόνα και των αντίστοιχων ελληνικών χρηματοοικονομικών οργανισμών.

Υπό το βάρος της τρέχουσας παγκόσμιας κρίσης, αναζητούνται λύσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Λύσεις που θα αποτελέσουν το έναυσμα για

την αντιστροφή του δυσμενούς κλίματος και θα βοηθήσουν την παγκόσμια οικονομία να εισέλθει ξανά σε αναπτυξιακή τροχιά. Οι νέοι κανόνες που θα θεσπίζονται έχουν ως στόχο την ενδυνάμωση και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος και την αποτελεσματικότερη λειτουργία του. Οι τραπεζίτες υποστηρίζουν ότι ο πιο ασφυκτικός έλεγχος, θα σημαίνει αύξηση του λειτουργικού κόστους για τις τράπεζες και περιορισμό της ικανότητας τους να χορηγήσουν δάνεια σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

Στην προσπάθεια αυτή ενεργός είναι και ο ρόλος των κεντρικών τραπεζών. Συνοπτικά, τις έως τώρα πρωτοβουλίες, συνθέτουν η παροχή ρευστότητας στην αγορά, οι διευκολύνσεις προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς και η αγορά κρατικών και εταιρικών ομολόγων με παράλληλη εξομάλυνση των πιέσεων που δέχεται η χρηματοδότηση των κρατών και των μεγάλων επιχειρήσεων. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι το τελευταίο χρονικό διάστημα, πολλές κυβερνήσεις, υπό την πίεση κοινωνικών ομάδων στο εσωτερικό τους, επιστρατεύουν τον κρατικό παρεμβατισμό προκειμένου να προστατεύσουν τα εγχώρια προϊόντα τους και να διαφυλάξουν τις θέσεις εργασίας, αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις της πολιτικής αυτής στις εξαγωγές των κρατών και στο διεθνές εμπόριο.

Οι κυριότερες συνέπειες της παρούσας ύφεσης για το τραπεζικό σύστημα της χώρας είναι η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η αύξηση του κόστους χρηματοδότησης των τραπεζών, αλλά και η μείωση της ζήτησης για χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες. Στα πλαίσια αυτά το σύνολο των τραπεζικών ιδρυμάτων όρισαν τις παραπάνω προτεραιότητες που καθορίστηκαν από την κεντρική τράπεζα και την κυβέρνηση.

2.5 Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Οι ελληνικές τράπεζες, παρότι έδειχναν ανεπηρέαστες στα αρχικά στάδια της κρίσης, αφενός λόγω της μικρής έκθεσής τους σε τοξικά προϊόντα, και αφετέρου λόγω του συγκριτικά μικρότερου χρηματοδοτικού ανοίγματος έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου ως απόρροια του μικρότερου λόγου δανείων προς καταθέσεις, εν τέλει εισήλθαν σε μια μακρά περίοδο αποκλεισμού τους από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές. Αυτή η πρωτόγνωρη εξέλιξη είχε αρνητικά επακόλουθα στη λειτουργία τους και απείλησε ακόμα και την επιβίωσή τους, ύστερα από μια πενταετία (2002-2007) όπου οι ελληνικές τράπεζες αναπτύσσονταν ραγδαία, τόσο σε γεωγραφικό επίπεδο με την εξάπλωσή τους κατά κύριο λόγο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, όσο και σε προϊόντικό επίπεδο με την είσοδό τους σε νέες αγορές χρηματοοικονομικών προϊόντων.

Ένα από τους παράγοντες που επηρέασαν την επιτυχία τους ήταν η **χονδρική χρηματοδότηση**. Είναι γεγονός, ότι τα μεγέθη της χρηματοδότησης των ελληνικών τραπεζών από τις αγορές ακολούθησαν μια θετική πορεία, όπου με αφετηρία το 1999, διέγραφαν τροχιά σύγκλισης με τον μέσο όρο των μεγεθών των ευρωπαϊκών τραπεζών. Οι δυνατότητες άντλησης μεσοπρόθεσμης ρευστότητας ενισχύονταν κάθε χρόνο, καθώς οι αγορές γνώριζαν τον ελληνικό πιστωτικό κίνδυνο.

Ένα ακόμη ποιοτικό γνώρισμα της μορφής της χρηματοδότησης των ελληνικών τραπεζών ήταν η **πρόσβασή τους σε εύκολο, γρήγορο και φθηνό δανεισμό από άλλες τράπεζες** σε ποσοστό 60% και από επενδυτές στην Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη σε ποσοστό 70% της χονδρικής χρηματοδότησής τους. Η επιτυχία τους στο συγκεκριμένο επενδυτικό κοινό τις ωθούσε να βολιδοσκοπούν σχεδόν αποκλειστικά επενδυτές με παρόμοια χαρακτηριστικά.

Με σχετική καθυστέρηση όλες οι μεγάλες ελληνικές τράπεζες ανέλαβαν πρωτοβουλίες για τη διαφοροποίηση της επενδυτικής τους βάσης προς νέες αγορές και νέα προϊόντα. Πιο συγκεκριμένα, ξεκίνησαν την εξέταση προτάσεων διεθνών οίκων για την είσοδό τους στην αγορά της Αμερικής, για να προσελκύσουν πιστοποιημένους επενδυτές. Ο αρχικός δισταγμός των τραπεζών για τη δραστηριοποίησή τους ως ξένοι εκδότες σε πιο αυστηρές, ελεγχόμενες και ακριβές αγορές δανεισμού εκτός Ευρώπης, μειώθηκε όταν οι ευρωπαϊκές αγορές εμφάνισαν σημάδια κορεσμού, οριοθετώντας τη δυνατότητα απορρόφησης ελληνικών κρατικών και τραπεζικών ομολόγων και διευρύνοντας τα πιστωτικά περιθώριά τους το 2007.

Ωστόσο, το φθινόπωρο του 2007 με τη διάχυση των προβλημάτων της αγοράς των στεγαστικών δανείων των ΗΠΑ στις κεφαλαιαγορές, οι αγορές παρουσίασαν σημάδια εσωστρέφειας, καθώς επλήγη η εμπιστοσύνη των επενδυτών, με αποτέλεσμα να αποφεύγουν την ανάληψη πιστωτικού κινδύνου εκτός των συνόρων της χώρας τους. Μια συνέπεια της κατάρρευσης της αγοράς των δομημένων χρηματοδοτήσεων ήταν η αναβολή όλων των τιτλοποιήσεων, με αποτέλεσμα να αποθαρρυνθεί η αυτοχρηματοδότηση των στοιχείων του ενεργητικού.

Στις αρχές του 2008, στην προσπάθειά τους για επιστροφή στις παραδοσιακές αγορές χρηματοδότησης, οι ελληνικές τράπεζες αντιμετώπισαν δυσκολίες, αφού η εμπιστοσύνη μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων βρισκόταν σε χαμηλό επίπεδο, λόγω της αβεβαιότητας για την ευρωστία τους. **Η διατραπεζική αγορά ήταν σχεδόν ανύπαρκτη και οι μόνες διαθέσιμες βραχυχρόνιες πηγές χρηματοδότησης ήταν ο δανεισμός τίτλων repos και τα εμπορικά γραμμάτια.** Σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, οι ιδιωτικές τοποθετήσεις δεν μπορούσαν να αναπληρώσουν το χρηματοδοτικό κενό, με τις τράπεζες να στρέφονται σε εκδόσεις χρέους με τη μορφή δανείων. Αυτός ο νεωτερισμός επικράτησε γιατί οι

επενδυτές τα κατέτασσαν στην κατηγορία «δάνεια και απαιτήσεις» και, συνεπώς, απέφευγαν την αποτίμησή τους σε μια εποχή με αυξημένη μεταβλητότητα τιμών στα χρεόγραφα.

Η επεκτατική πολιτική των ελληνικών τραπεζών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη συνεχιζόταν με τον ίδιο ρυθμό και απορροφούσε ένα μεγάλο μέρος του αποθέματος ρευστών διαθεσίμων τους για την εξυπηρέτηση αναγκών όπως:

- η ανοικτή γραμμή χρηματοδότησης ενεργητικού των θυγατρικών τραπεζών και εκχώρησης υποχρεωτικών διαθεσίμων στις τοπικές κεντρικές τράπεζες,
- η τακτική κεφαλαιακή ενίσχυση, και
- η διαρκής κάλυψη λειτουργικών δαπανών.

Το τρίπτυχο αυτό ενίοτε συνοδευόταν από αναγκαστική μετατροπή ευρώ στο τοπικό νόμισμα της κάθε χώρας, με αποτέλεσμα τη δέσμευση ρευστότητας σε χώρες με αρκετά προβλήματα στη λειτουργία των χρηματαγορών. Ως εκ τούτου, το 65% των στοιχείων του ενεργητικού τους κατά μέσο όρο χρηματοδοτούνταν από τη μητρική τράπεζα στην Ελλάδα μέσω μιας πλήρως κεντρικής διαδικασίας που εστίαζε στους παραδοσιακούς επενδυτές στην Ευρώπη.

Τότε επέρχεται η πτώχευση της Lehman Brothers τον Σεπτέμβριο του 2008, ανατρέποντας τα δεδομένα στις αγορές. Το γεγονός αυτό επιταχύνει τη λήψη μέτρων από τις εποπτικές αρχές, που έως το σημείο αυτό έδειχναν να πιστεύουν στη διαδικασία της αυτορρύθμισης και απέφευγαν την παρέμβαση στις κεφαλαιαγορές. Τα επιτόκια στις διατραπεζικές αγορές ενσωματώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλομένου, αποκλίνοντας από το επιτόκιο αναφοράς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Σταδιακά η διατραπεζική αγορά καθίσταται ανενεργή, ενώ οι εκδόσεις ομολόγων αναβάλλονται.

Εν μέσω αυτών των εξελίξεων οι καταθέτες-επενδυτές χάνουν την εμπιστοσύνη στο τραπεζικό σύστημα. Οι τράπεζες υπεραμύνονται των καταθέσεων με σημαντική αύξηση των περιθωρίων τους εν μέσω συνεχών

μειώσεων του βασικού επιτοκίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που στοχεύει στην ελάφρυνση των δανειζομένων από το βασικό κόστος χρηματοδότησης. Σε όλη την Ευρώπη αναζητούνται τρόποι για τη διασφάλιση των καταθέσεων λιανικής.

Αρχικά το πρόβλημα αντιμετωπίζεται με κρατικές εγγυήσεις ορισμένου ποσού ανά καταθέτη, προκειμένου να αποφευχθεί μαζική φυγή καταθέσεων. Τελικά αποφασίζεται η θέσπιση προγραμμάτων στήριξης των οικονομιών και ενίσχυσης της ρευστότητας των τραπεζών από τις κυβερνήσεις, που λαμβάνουν τη μορφή κρατικών εγγυήσεων προς τις τράπεζες, τόσο σε επίπεδο κεφαλαίων όσο και χρηματοδότησης.

Οι τράπεζες ενσωματώνουν τις εγγυήσεις στις νέες εκδόσεις, προκειμένου να άρουν τις αμφιβολίες των επενδυτών και να μειώσουν το κόστος δανεισμού. Κατά συνέπεια, οι αγορές δομημένων ομολόγων (όπως για παράδειγμα οι τιτλοποιήσεις), οι αγορές ομολόγων χωρίς εγγύηση και οι αγορές ομολόγων υψηλού κινδύνου παραμένουν ανενεργές έως το 2009. Κατόπιν, με την επιτυχή ανακοίνωση των αποτελεσμάτων από τις τράπεζες σε παγκόσμιο επίπεδο, οι προσδοκίες για άρση της αβεβαιότητας και εξομάλυνση των συνθηκών ανανεώνονται.

Οι ελληνικές τράπεζες εντείνουν ξανά τις προσπάθειές τους για την προσέλκυση καταθέσεων ως τη μοναδική αξιόπιστη πηγή χρηματοδότησης. Τα περιθώρια νέων καταθέσεων κυμαίνονται για πρώτη φορά σε επίπεδα άνω του 1,50%. Συγχρόνως, επιταχύνουν τις τιτλοποιήσεις στοιχείων του ενεργητικού τους προκειμένου να τις προσκομίσουν ως ενέχυρα στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και παγώνουν οποιαδήποτε αναπτυξιακά και επενδυτικά πλάνα. Στον τομέα της χονδρικής χρηματοδότησης, οι αγορές καθίστανται αφιλόξενες για τις ελληνικές τράπεζες παρά τις εγγυήσεις του κράτους, εξαιτίας της χαμηλής

πιστωτικής διαβάθμισης. Έτσι, έχουμε σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου.

Εν τω μεταξύ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, προσπαθώντας να αναζωογονήσει τη διατραπεζική αγορά, εγκαινιάζει μια περίοδο παροχής ρευστότητας έως ένα έτος στα μέσα του 2009. Παραδόξως, η μεγάλη απήχησή της επιβεβαιώνει τις απαισιόδοξες εκτιμήσεις για την κακή λειτουργία των χρηματαγορών και την προσδοκία ότι τα περιθώρια δε θα αποκλιμακωθούν περαιτέρω. Προκειμένου μάλιστα να διευκολυνθεί ο δανεισμός των τραπεζών, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προωθεί τη χαλάρωση των κριτηρίων καταλληλότητας των ενεχύρων προκειμένου να επιτρέψει ένα πλήθος από ενέχυρα χαμηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης να γίνονται αποδεκτά στις δεξαμενές της.

Ο δανεισμός των ευρωπαϊκών τραπεζών από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα βαίνει μειούμενος από το τέλος του 2009, καθώς το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας δεν είναι πλέον τόσο ελκυστικό σε σύγκριση με τα επιτόκια αναφοράς στη διατραπεζική αγορά, ενώ συγχρόνως, παρατηρείται ελάφρυνση των υποχρεώσεών τους λόγω της απομόχλευσης του ισολογισμού τους. Αντιθέτως, ο δανεισμός των ελληνικών τραπεζών αυξάνεται λόγω της ανάγκης αναχρηματοδότησης παλαιότερων ομολόγων που ωριμάζουν, καθώς και επενδυτικών επιλογών που προκύπτουν από την αυξημένη συμμετοχή τους στις εκδόσεις του Ελληνικού Δημοσίου. Το γεγονός μάλιστα ότι η εξάρτηση των ελληνικών τραπεζών από την ΕΚΤ στις αρχές του 2010 υπερβαίνει τα ανεκτά όρια εν συγκρίσει με το μέγεθός τους, δέχεται κριτικές από αναλυτές, εποπτικές αρχές και οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης. Ταυτόχρονα, η ελληνική οικονομία εισέρχεται σε νέες περιπέτειες με την αποκάλυψη ενός τεράστιου δημοσιονομικού προβλήματος.

Αυτό το γεγονός αποτέλεσε την αρχή μιας σειράς δυσμενών εξελίξεων για τις ελληνικές τράπεζες, υπαγορεύοντας τον ανασχεδιασμό των προβλέψεων. Η

οριστική διακοπή παροχής ρευστότητας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, οδηγεί σε έντονο ανταγωνισμό για την προσέλκυση πελατειακών καταθέσεων. Η πλειονότητα των προϊόντων του παθητικού των ελληνικών τραπεζών (υπόλοιπα λογαριασμών, προθεσμιακές, repos και διατραπεζικός δανεισμός) επηρεάζεται δυσμενώς, αποδεικνύοντας ότι οι δεξαμενές δανεισμού συνδέονται. Οι τράπεζες του εξωτερικού κλείνουν τις γραμμές χρηματοδότησης, αλλά και τα πιστωτικά όρια για το σύνολο των χρηματοοικονομικών προϊόντων με ελληνικές τράπεζες και απαιτούν πολύ υψηλές εξασφαλίσεις για τη διατήρηση της έκθεσής τους στην Ελλάδα. Ακόμα και τα αποθέματα ρευστότητας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη δεν είναι εφικτό να επαναπατριστούν, λόγω δεσμεύσεων προς τις τοπικές κυβερνήσεις και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Η διεθνής κοινότητα ανησυχεί για τη βιωσιμότητα του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα, αφού χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα υψηλό κόστος χρηματοδότησης, όπως είναι οι καταθέσεις, και εγγενή αδυναμία απομόχλευσης. Αυτό το δεδομένο, σε συνδυασμό με μια σειρά υποβαθμίσεων από τους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης, οδηγεί τους επενδυτές σε φυγή. Τα σχέδια των ελληνικών τραπεζών ανατρέπονται και οδηγούνται σε πλήρη εξάρτηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για το σύνολο της χρηματοδότησης, με όχημα τις εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου για τις οποίες υπάρχει ευνοϊκή μεταχείριση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η ρευστοποίηση στοιχείων ενεργητικού είναι εφικτή μόνο σε χαρτοφυλάκια δανείων με μεγάλη διαφοροποίηση και εφόσον δεν έχουν συσχέτιση με Ελλάδα. Παραδοσιακά, όμως, αυτά καταλαμβάνουν μικρό μερίδιο στον ισολογισμό των ελληνικών τραπεζών. Η κατάσταση φαίνεται πως ξεφεύγει από τον έλεγχο όταν τίθεται θέμα χρεοκοπίας ή αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους της χώρας, με αποτέλεσμα την οριστική φυγή των καταθέσεων προς το εξωτερικό και την κάμψη των καταθέσεων στις θυγατρικές τράπεζες των ελληνικών ομίλων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Πλέον, η πορεία των ελληνικών τραπεζών είναι συνυφασμένη με την εξέλιξη των οικονομικών και δημοσιονομικών θεμάτων που ταλανίζουν την Ελλάδα. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν πλέον τη δυνατότητα να στραφούν μόνο στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, που επιβαρύνεται όλο και περισσότερο με τη χρηματοδότηση τραπεζών προερχόμενων από τις αδύναμες οικονομίες της Ευρώπης. Η θέσπιση μιας σειράς από μέτρα για τη σωτηρία των οικονομιών της Ευρώπης στα μέσα του 2010 επιβραδύνει το κύμα φυγής κεφαλαίων. Για την Ελλάδα, τα μέτρα θέτουν μεν τη χώρα σε έμμεση προστασία από τους πιστωτές, αλλά γεννούν και αμφιβολίες για το αν η περίοδος χάριτος και τα δημοσιονομικά μέτρα μπορούν να βοηθήσουν την ελληνική οικονομία και να συντελέσουν στην επαναφορά της στις αγορές.

Η κλιμάκωση των ανωτέρω μέτρων μέσω της αποδοχής των ελληνικών κρατικών ομολόγων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ανεξαρτήτως πιστοληπτικής διαβάθμισης, εξασφαλίζει την επάρκεια των ενεχύρων του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Οι ελληνικές τράπεζες αυξάνουν την εξάρτησή τους από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι δυσοίωνες προβλέψεις των αναλυτών για αδυναμία χρηματοδότησης εκτός της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας εξελίσσονται σε αυτοεκπληρούμενη προφητεία.

Η τάση αυτή επικρατεί έως σήμερα και δεν φαίνεται να μπορεί να αλλάξει άμεσα. Ενδεικτικό είναι ότι το σύνολο του δανεισμού των ελληνικών τραπεζών από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αγγίζει τα 95 δισ. ευρώ στις αρχές του 2011 έναντι ευρώ 50 δισ. στο τέλος του 2009. Η εξάρτηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα καλύπτει πλέον το 18% των στοιχείων του ενεργητικού των ελληνικών τραπεζών έναντι 3% για το σύνολο των τραπεζών στην Ευρώπη. Η κατάσταση γίνεται ακόμη πιο δύσκολη με την κατάταξη της Ελλάδας, και κατ' επέκταση των ελληνικών τραπεζών, στην κατηγορία μη διαβαθμισμένης επενδυτικής ικανότητας (junk) από τους περισσότερους οίκους πιστοληπτικής

αξιολόγησης. Οι υποβαθμίσεις έχουν επίπτωση και στη χρηματοδότηση μέσω της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με δύο τρόπους. Πρώτον, η αποτίμηση των ελληνικών ενεχύρων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα χειροτερεύει και δεύτερον, τα haircuts κλιμακώνονται. Αυτή η πραγματικότητα πιέζει περαιτέρω τους ισολογισμούς τους, διότι αφενός οδηγεί σε σημαντικό έλλειμμα χρηματοδότησης, και αφετέρου, οξύνει το πρόβλημα τακτικής αναπλήρωσης του ύψους των ενεχύρων που απαιτείται να είναι δεσμευμένα για την επαρκή κάλυψη του ονομαστικού ύψους δανεισμού από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΙ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ALPHA BANK - EUROBANK

Το σχέδιο συγχώνευσης των δύο τραπεζών προέβλεπε την έκδοση μετατρέψιμου ομολογιακού δανείου ύψους 500 εκατ. ευρώ και αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους 1,25 δισ. ευρώ.

Η σχέση ανταλλαγής είναι πέντε νέες κοινές ονομαστικές μετοχές Alpha Bank για κάθε επτά κοινές ονομαστικές μετοχές Eurobank.

Ο νέος όμιλος επρόκειτο να προχωρήσει στην υλοποίηση σχεδίου ενίσχυσης των κεφαλαίων τους, ύψους 3,9 δισ. ευρώ περίπου, με αποτέλεσμα ο βασικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας να διαμορφωθεί στο 14.

Η μετοχική σύνθεση μετά τη συγχώνευση θα ήταν 57,5% για τους παλιούς μετόχους της Alpha και 42,5% για τους παλιούς μετόχους της Eurobank.

Με την ολοκλήρωση της συγχώνευσης και της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, το ποσοστό της οικογένειας Λάτση στη νέα τράπεζα θα είναι 13%, της οικογένειας Κωστοπούλου 4% και της Paramount Services 17%.

Μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2012 θα γίνει η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και η έκδοση του μετρέψιμου ομολογιακού δανείου.

«Η πρωτοβουλία αυτή δείχνει ότι η σημερινή κρίση μπορεί να λειτουργεί ως ευκαιρία για διαρθρωτικού χαρακτήρα κινήσεις που δίνουν ώθηση, τόσο στη χρηματοοικονομική σφαίρα όσο και στη σφαίρα της πραγματικής οικονομίας, καθώς όλα κρίνονται τελικά στο επίπεδο αυτό», δήλωσε ο κ. Βενιζέλος.

«Είναι επίσης σημαντικό το γεγονός ότι μετέχει στο νέο σχήμα το Κατάρ, που επενδύει στην Ελλάδα και στέλνει διεθνώς ένα μήνυμα εμπιστοσύνης στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας», καταλήγει ο υπουργός Οικονομικών.

Από την πλευρά του, ο κ. Γ. Κωστόπουλος δήλωσε ότι η νέα τράπεζα «θα έχει ως στόχο να συμβάλει στην επανεκκίνηση της οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα και να ισχυροποιήσει τη θέση της χώρας μας» και ο κ. Ευθ. Χριστοδούλου ανέφερε ότι «σήμερα δημιουργείται ένας τραπεζικός πρωταθλητής στην Ελλάδα και την ευρύτερη περιφέρεια» που «θα λειτουργήσει ως σημαντικός καταλύτης για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας».

Ο σύλλογος εργαζομένων στην Alpha Bank χαιρέτισε «τη μεγάλη αυτή συμφωνία ως μια διαδικασία με όραμα, για κάτι πολύ μεγάλο, που θα διαμορφώσει όρους ασφάλειας και σιγουριάς για όλους. Η διασφάλιση προς εργασία προς και η επαγγελματική προς προοπτική είναι απόλυτα συνδεδεμένες με την επιτυχία αυτού του μεγάλου εγχειρήματος. Είμαστε σίγουροι ότι οι εργαζόμενοι και προς δύο τράπεζες θα δώσουμε τον καλύτερό προς εαυτό προς την κατεύθυνση αυτή».

Σε κοινή τους ανακοίνωση οι δύο τράπεζες αναφέρουν τα εξής:

Τα διοικητικά συμβούλια της Alpha Bank και της Eurobank ανακοίνωσαν ότι κατέληξαν σε συμφωνία για τη συγχώνευση της Alpha Bank και της Eurobank.

Η συγχώνευση δυο άκρως συμπληρωματικών ιδιωτικών τραπεζών, με σημαντικές συνέργειες και σαφή επιχειρηματική λογική, θα διαδραματίσει καθοριστικής σημασίας ρόλο στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας.

Το ενιαίο σχήμα κατέχει ηγετικά μερίδια αγοράς σε όλους τους σημαντικούς τομείς τραπεζικών δραστηριοτήτων στην Ελλάδα. Ο νέος όμιλος, θα κατέχει σημαντική παρουσία στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, με συνολικό δίκτυο 1.300 και πλέον καταστημάτων σε οκτώ χώρες, και θα συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών μεγαλύτερων τραπεζικών ομίλων στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Σερβία.

Ο νέος όμιλος θα περιλαμβάνεται στους 25 μεγαλύτερους τραπεζικούς ομίλους στην Ευρωζώνη με pro forma συνολικό ενεργητικό 146 δισ. ευρώ και θα διαθέτει

το κατάλληλο μέγεθος ώστε να καθιερώσει την μετοχή του ως μετοχή αναφοράς στις διεθνείς αγορές.

Η σχέση ανταλλαγής καθορίστηκε σε πέντε νέες κοινές ονομαστικές μετοχές Alpha Bank για κάθε επτά κοινές ονομαστικές Eurobank EFG. Το ενοποιημένο σχήμα εμφάνισε για το 2010 κέρδη προ προβλέψεων (pro forma) ύψους 2,6 δισ. ευρώ.

Οι εκτιμώμενες ετήσιες προ φόρων συνέργειες διαμορφώνονται σε περίπου 650 εκατ. ευρώ που θα πραγματοποιηθούν πλήρως εντός τριών ετών, με εκτιμώμενη Καθαρή Παρούσα Αξία (NPV) περίπου 3,4 δισ. ευρώ. Επιτυγχάνεται σημαντική περαιτέρω ενίσχυση των κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας της τράπεζας μέσω της υλοποίησης ενός προτεινόμενου ολοκληρωμένου σχεδίου κεφαλαιακής ενίσχυσης ύψους 3,9 δισ. ευρώ. Ο pro forma Δείκτης κυρίων κεφαλαίων πρώτης διαβάθμισης (core Tier I), αναμένεται να ανέλθει σε 14,0% λαμβανομένων υπόψιν των ενεργειών του σχεδίου κεφαλαιακής ενίσχυσης, όπως και των αρνητικών επιπτώσεων του προγράμματος ανταλλαγής ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου (PSI).

Το νέο σχήμα διαθέτει ευρεία μετοχική βάση, με πυλώνες τρεις κύριους μετόχους που εκπροσωπούν την οικογένεια Κωστόπουλου, την οικογένεια Λάτση και η Paramount Services Holding Limited («Paramount», μετόχου της Alpha Bank, μια εταιρεία που εκπροσωπεί τα επιχειρηματικά συμφέροντα της πιο εξέχουσας οικογένειας στο Κατάρ), ο καθένας από τους οποίους υποστηρίζει, τόσο τη συγχώνευση όσο και το σχέδιο κεφαλαιακής ενίσχυσης.

Προβόπουλος: Βήμα-σταθμός

«Η σημερινή απόφαση περί συγχώνευσης των τραπεζών Alpha και EFG Eurobank για τη δημιουργία μιας μεγάλης και ισχυρής τράπεζας αποτελεί το πρώτο βήμα-

σταθμό στη διαδικασία ανασχεδιασμού του ελληνικού τραπεζικού χάρτη», δήλωσε ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος.

«Η ουσιαστική ενίσχυση των κεφαλαίων της νέας, ενιαίας, τράπεζας, η φιλική προσυνηννόηση των δύο εταιρών, η συμμετοχή ξένου ισχυρού επενδυτή και η αξιοποίηση των συνεργειών σηματοδοτούν αισιόδοξη προοπτική για την ελληνική οικονομία και το τραπεζικό της σύστημα. Όπως έχω επανειλημμένα υποστηρίζει, στρατηγικές κινήσεις τέτοιας μορφής συμβάλλουν καθοριστικά στην ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας του τραπεζικού συστήματος και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας», πρόσθεσε.

Σαμαράς: Απάντηση στις προκλήσεις η συγχώνευση

«Η συμφωνία συγχώνευσης της Alpha Bank με τη Eurobank EFG είναι η απάντηση στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, εξαιτίας, κυρίως, της κυβερνητικής ανεπάρκειας» δήλωσε ο πρόεδρος της ΝΔ Αντώνης Σαμαράς.

Ο κ. Σαμαράς χαρακτηρίζει την κίνηση των δύο πιστωτικών ιδρυμάτων ορθή στρατηγική κίνηση: *«Η δημιουργία ενός ισχυρού τραπεζικού ομίλου, με έντονη παρουσία εντός και εκτός της χώρας μας και με υψηλούς δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας, αντιμετωπίζει - μεταξύ άλλων - και την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους και την πιθανή αύξηση των επισφαλειών λόγω της μεγάλης ύφεσης. Γι' αυτό και αποτελεί μια ορθή στρατηγική κίνηση η οποία συμβάλλει στη σταθερότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος».*

«Αναγκαία προϋπόθεση ώστε, κυβέρνηση και πιστωτικά ιδρύματα, με τις κατάλληλες πρωτοβουλίες, που μέχρι σήμερα δυστυχώς απουσιάζουν, να διοχετεύσουν στην αγορά την απαιτούμενη ρευστότητα για την επανεκκίνηση της πραγματικής οικονομίας και την έξοδο της χώρας από την κρίση» κατέληξε.

Δηλώσεις Γιάννη Κωστόπουλου, Τ. Χριστοδούλου, Δ. Ματζούνη

Ως ένα "μεγάλο βήμα μπροστά", στην πορεία "εξορθολογισμού του (τραπεζικού) συστήματος, χαρακτήρισε την προωθούμενη συγχώνευση της Alpha Bank με την Eurobank, ο πρόεδρος της πρώτης Γιάννης Κωστόπουλος.

Όπως επεσήμανε στη διάρκεια συνέντευξης Τύπου, "Δημιουργούμε τη μεγαλύτερη ελληνική τράπεζα. Είναι ένα "μεγάλο βήμα μπροστά", στον "εξορθολογισμό του συστήματος. Πάντα λέγαμε ότι το τραπεζικό σύστημα είχε παρά πολλές τράπεζες", επισήμανε στη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη.

Όπως σημείωσε ο κ.Κωστόπουλος, "γίνεται μια τράπεζα ευρωπαϊκού μεγέθους, στο νούμερο 22-23 της Ευρώπης", χάρη στην "πρώτη ξένη επένδυση σε αυτόν τον τόπο μετά από πολλά χρόνια, την επένδυση του Κατάρ, η οποία", όπως τόνισε, "αποτελεί ψήφο εμπιστοσύνης για την Ελλάδα".

"Από όλες τις πλευρές είναι ένα πολύ σημαντικό βήμα αυτό που ανακοινώνεται σήμερα", υπογράμμισε.

Ο πρόεδρος της Eurobank Τίμος Χριστοδούλου, χαρακτήρισε, μεταξύ άλλων, την νέα τράπεζα ως "βάση για την ανόρθωση της οικονομίας όταν βγούμε από την κρίση και αναπτυξιακό μοχλό για την Ελλάδα", ενώ τόνισε ότι η συμμετοχή του Κατάρ θα αποτελέσει παράδειγμα για άλλες οικονομίες του εξωτερικού.

Σύμφωνα με τον ίδιο, ο νέος οργανισμός θα αποτελέσει πρότυπο για άλλες παρόμοιες πρωτοβουλίες, ώστε να μπορέσουμε να αναπτυχθούμε με τον δυναμισμό που χαρακτηρίζει την Ελλάδα.

Ο Δ. Μαντζούνης, διευθύνων σύμβουλος της Alpha Bank, σημείωσε ότι αποτελεί "κλειδί της επιτυχίας ότι μιλάμε την ίδια γλώσσα, έχουμε τις ίδιες αρχές, τις ίδιες αξίες στους δύο οργανισμούς" και πρόσθεσε ότι σε όλες τις τραπεζικές εργασίες, η νέα τράπεζα θα είναι κορυφαία στην Ελλάδα. "Έχουμε τον πιο

περιζήτητο διεθνή μέτοχο μαζί μας και προσβλέπουμε στα 650 εκατ. ευρώ συνέργιες τα επόμενα τρία χρόνια", τόνισε.

Στη νέα τράπεζα η οικογένεια Λάτση θα κατέχει ποσοστό 13%, η πλευρά της οικογενείας Κωστόπουλου ποσοστό 4% και η εταιρεία Paramout 17%.

Άρση της προσωρινής αναστολής διαπραγμάτευσης των μετοχών Eurobank - Alpha Bank

Το Χρηματιστήριο Αθηνών, κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, αποφάσισε, σε συνέχεια των σημερινών ανακοινώσεων των εταιριών "ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε." και "ΤΡΑΠΕΖΑ EFG EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.", την άρση της προσωρινής αναστολής διαπραγμάτευσης των μετοχών των εταιριών, όλων των παραγώγων προϊόντων συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων δανεισμού με υποκείμενο τίτλο των εταιριών "ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε." και "ΤΡΑΠΕΖΑ EFG EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.", των Διαπραγματεύσιμων Αμοιβαίων Κεφαλαίων ALPHA ETF FTSE ATHEX 20, NBGAM ETF ΓΔ Χ.Α. και των παραγώγων προϊόντων που βασίζονται στους δείκτες FTASE20, FTBANK & Γενικό Δείκτη.

Η έναρξη της διαπραγμάτευσης των μετοχών των εταιριών "ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε." και "ΤΡΑΠΕΖΑ EFG EUROBANK ERGASIAS Α.Ε." καθώς και των Διαπραγματεύσιμων Αμοιβαίων Κεφαλαίων, θα πραγματοποιηθεί σήμερα 29/08/2011 και ώρα 14.30.

Πριν από την έναρξη της διαπραγμάτευσης στις 14.30, θα ξεκινήσει περίοδος συγκέντρωσης εντολών διάρκειας 15 λεπτών, οπότε και θα πραγματοποιηθεί η δημοπρασία για τον υπολογισμό της τιμής ανοίγματος. Στην συνέχεια οι μετοχές θα περάσουν σε φάση διαπραγμάτευσης μαζί με τις υπόλοιπες μετοχές της κατηγορίας 'Μεγάλη Κεφαλαιοποίηση'. Επίσης, η έναρξη της διαπραγμάτευσης

των προαναφερθέντων παραγώγων θα πραγματοποιηθεί σήμερα 29/08/2011 και ώρα 14.15.

Η μεγαλύτερη τράπεζα στη νοτιοανατολική Ευρώπη και η 22η στην Ευρωζώνη, δημιουργείται με την φιλική συγχώνευση της Alpha Bank και της Eurobank, με τη συμμετοχή, σύμφωνα με πληροφορίες, του κρατικού επενδυτικού Fund του Κατάρ, το οποίο θα έχει μεγάλο ποσοστό. Η νέα τράπεζα θα έχει ενεργητικό που θα προσεγγίζει τα 150 δισ. ευρώ, συνολικές καταθέσεις 80 δισ. ευρώ, δίκτυο που θα ξεπερνά τα 2.000 καταστήματα σε περισσότερες από 10 χώρες και πελατειακή βάση άνω των 8 εκατομμυρίων πελατών.

Οι δύο τράπεζες συγχωνεύονται με φιλική, μεταξύ τους συγχώνευση, όπως λένε οι πληροφορίες, και στο νέο σχήμα θα συμμετάσχει και το κρατικό επενδυτικό Fund του Κατάρ. Να σημειωθεί ότι το Fund του Κατάρ είναι ο μεγαλύτερος επενδυτής στον κόσμο.

Το Fund του Κατάρ θα συμμετέχει στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ, όπως λένε οι πληροφορίες, και αναμένεται να είναι ο μεγαλομέτοχος στο νέο σχήμα. Το επενδυτικό Fund του Κατάρ έχει ήδη συμμετοχή που φθάνει το 5% στο μετοχικό κεφάλαιο της Alpha Bank και θα συμμετέχει και στη νέα αύξηση μετοχικού κεφαλαίου μετά την συγχώνευση.

Με τη συγχώνευση, εκτιμάται ότι θα δοθεί το έναυσμα για αναδιάταξη των δυνάμεων στον εγχώριο τραπεζικό κλάδο μέσω ενός νέου κύκλου τραπεζικών εξαγορών και συγχωνεύσεων. Η συμμετοχή του Κατάρ εκτιμάται ότι αποτελεί ψήφο εμπιστοσύνης στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα και στις προοπτικές του, ενώ θετικές επιπτώσεις θα υπάρξουν γενικότερα και για την ελληνική οικονομία. Θετικές επιπτώσεις θα υπάρξουν και στο άνοιγμα της διατραπεζικής αγοράς με ότι συνεπάγεται αυτό για την διοχέτευση της πολυπόθητης ρευστότητας προς τις

επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, ώστε να κινητοποιηθεί η ανάπτυξη της οικονομίας γενικότερα.

Οι μετοχές των δύο τραπεζών έκλεισαν με μεγάλη πτώση στη συνεδρίαση της Παρασκευής 26 Αυγούστου 2011. Η Alpha bank έκλεισε στο 1,90 ευρώ (-5%) και 4.147.558 όγκο συναλλαγών και η Eurobank στο 1,73 ευρώ (-5,98%) και 2.778.865 τεμάχια. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι τελευταίες οκτώ συνεδριάσεις, αποψίλωσαν τον τραπεζικό δείκτη κατά 24,92%, γυρνώντας τον σε τιμές Ιανουαρίου 1993!

Με εντυπωσιακή άνοδο στις τιμές των μετοχών υποδέχεται σήμερα η χρηματιστηριακή αγορά τις σημαντικές εξελίξεις στον τραπεζικό κλάδο με την επικείμενη συγχώνευση της Alpha Bank και της Eurobank. Ο Γενικός Δείκτης Τιμών στις 12:06 διαμορφώνεται στις 962,69 μονάδες σημειώνοντας άνοδο σε ποσοστό 9,39%.

Alpha Bank - Eurobank: Ιστορική διαδρομή

Η Alpha Bank αποτελεί, μετά την Εθνική Τράπεζα, τη δεύτερη αρχαιότερη σε λειτουργία τράπεζα στη χώρα μας, ενώ, από την πλευρά της, η Eurobank ξεκίνησε τη λειτουργία της στις αρχές της δεκαετίας του 1990, ακολουθώντας έκτοτε δυναμική ανάπτυξη μέσω εξαγορών, συγχωνεύσεων και αυτόνομης ανάπτυξης.

Η Alpha Bank, που έχει ζωή 132 χρόνων, είναι μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ελλάδα. Με δίκτυο άνω των 900 καταστημάτων, ο όμιλος της Alpha Bank δραστηριοποιείται και στη διεθνή τραπεζική αγορά, με παρουσία στην Κύπρο, στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία, στη Σερβία, στην Ουκρανία, στην Αλβανία, στην Π.Γ.Δ.Μ. και στη Μεγάλη Βρετανία.

Η Alpha Bank ιδρύθηκε το 1879 από τον Ιωάννη Φ. Κωστόπουλο, όταν δημιούργησε μια εμπορική επιχείρηση στην Καλαμάτα. Το 1918 το τραπεζικό

τμήμα του οίκου "Ι. Φ. Κωστοπούλου" μετονομάστηκε σε "Τράπεζα Καλαμών". Το 1924 η έδρα της μεταφέρθηκε στην Αθήνα και η Τράπεζα ονομάστηκε "Τράπεζα Ελληνικής Εμπορικής Πίστεως". Το 1947 η επωνυμία άλλαξε σε "Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως", αργότερα, το 1972, σε "Τράπεζα Πίστεως" και, τέλος, τον Μάρτιο του 1994 σε Alpha Τράπεζα Πίστεως.

ΤΕΛΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ALPHA BANK-EUROBANK

Επιβεβαιώθηκαν έτσι οι φήμες της αγοράς που έφεραν την **Alpha Bank**, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος ανταλλαγής ελληνικών ομολόγων με «κούρεμα» (PSI+), να αποσύρει το ενδιαφέρον της για τη συγχώνευσή της με τη **Eurobank** και επομένως, για τη δημιουργία της πρώτης σε ενεργητικό τράπεζας της ΝΑ Ευρώπης.

Το «σπάσιμο» της **συμφωνίας** επιβεβαιώνει επίσης για μία ακόμη φορά, ότι τα deals μεταξύ μεγάλων ελληνικών τραπεζών είναι δύσκολο να τελεσφορήσουν τόσο σε συνθήκες ύφεσης όσο και σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης. Οι δυσανάλογες επιπτώσεις του PSI+ στις δύο τράπεζες, φαίνεται να είναι ο λόγος για τον οποίο η διοίκηση της **Alpha Bank** επέλεξε να οπισθοχωρήσει από την ανακοινωμένη **συμφωνία** συγχώνευσης.

Η **Eurobank** ωστόσο, διαφωνεί με τη θέση αυτή. Για την επόμενη μέρα, νέες φήμες, φέρουν πιο κοντά τη συμμετοχή του Paramount Fund του Κατάρ στην **Alpha Bank**, ενώ για τη Eurobank, άλλες φήμες αναφέρουν ότι διερευνώνται κινήσεις εντός, αλλά και εκτός Ελλάδας.

Πάντως οι επενδυτές του Χρηματιστηρίου στη χθεσινή συνεδρίαση «εξέφρασαν» αμηχανία στο ταμπλό. Η Alpha έκλεισε στο 1,38 ευρώ, με πτώση 2,82% και συναλλαγές 5.046.873 μετοχών. Παρομοίως και η **Eurobank** έκλεισε στο 0,97 ευρώ, με υποχώρηση 3% και συναλλαγές 4.777.511 μετοχών. Χθες, η διοίκηση της Alpha γνωστοποίησε ότι: «σε συνέχεια της προηγούμενης ανακοίνωσης, η

Alpha ενημέρωσε την Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias ότι, μετά και την αναδιάταξη του δημοσίου χρέους και τις επιπτώσεις αυτής επί του τραπεζικού τομέα, προτίθεται να φέρει προς έγκριση στο προσεχές διοικητικό της συμβούλιο πρόταση για τη σύγκληση γενικής συνέλευσης των μετόχων της με αντικείμενο την ανάκληση του συνόλου των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης των μετόχων της τράπεζας της 15ης Νοεμβρίου του 2011».

Η ανακοίνωση της διοίκησης της **Eurobank** αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη συγκυρία για τη χώρα και μετά την επιτυχημένη προσπάθεια αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους, το τραπεζικό σύστημα οφείλει να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων και να ανταποκριθεί στις ευθύνες του έναντι της οικονομίας, των μετόχων και των πελατών». «Η κοινή απόφαση της Euro-bank EFG και της Alpha για τη δημιουργία της 23ης μεγαλύτερης τράπεζας στην Ευρώπη, ελήφθη με γνώμονα τα πολλαπλασιαστικά οφέλη για τις δύο τράπεζες και την οικονομία», προσθέτει.

Και επισημαίνει ακόμα ότι «η πρόθεση της διοίκησης της **Alpha Bank** να προτείνει την ανάκληση αποφάσεων, που ελήφθησαν από τους μετόχους εν επιγνώσει του πλαισίου του PSI+ και επικυρώθηκαν από το σύνολο των εποπτικών αρχών της χώρας, οδηγεί, με βάση τις εκτιμήσεις κοινών εξωτερικών συμβούλων, σε απώλεια συνεργειών άνω των 4 δισ. ευρώ σε συνολική παρούσα αξία. Και τούτο, τη στιγμή που τα τραπεζικά ιδρύματα υποχρεούνται σε μεγάλης κλίμακας ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης. Η γενική αιτιολογία που προβάλλεται από την Alpha Bank δεν ανταποκρίνεται στα δεδομένα».

Η ανακοίνωση καταλήγει στο ότι «η **Eurobank** τήρησε με συνέπεια, ως προσήκει σε ένα πιστωτικό ίδρυμα, όσα συμφωνήθηκαν σε επίπεδο διοικητικών συμβουλίων και εγκρίθηκαν από τις γενικές συνελεύσεις των δυο τραπεζών. Εν προκειμένω, θα αναμείνει τις εξελίξεις και θα πράξει αναλόγως». Υπενθυμίζεται ότι στις 27

Ιανουαρίου του 2012, η Alpha με επιστολή της προς τη διοίκηση της Eurobank, διεμήνυε την οπισθοχώρησή της από τις αρχικές της προθέσεις για τη συγχώνευση. Τρεις μέρες αργότερα, η **Alpha Bank** μονομερώς, με μία επίσης σύντομη ανακοίνωση στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters ενημέρωνε ότι επιθυμεί να περιμένει πώς θα εξελιχθούν οι μακροοικονομικές συνθήκες και το αναθεωρημένο PSI+, απαντώντας στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ότι δεν είναι έτοιμη να δώσει το χρονοδιάγραμμα της συγχώνευσης.

Μέχρι τις 27 Ιανουαρίου, εννέα επιτροπές που είχαν συσταθεί από τις δύο τράπεζες, δούλευαν πυρετωδώς για την ολοκλήρωση της συγχώνευσης, ενώ λάμβαναν μέρος ως μία τράπεζα στις διαπραγματεύσεις για το PSI+. Σχεδιάστηκε η δεύτερη φάση χωρίς καμία ένδειξη ότι η **Alpha Bank** έχει δεύτερες σκέψεις. Μέχρι και το προτελευταίο στάδιο. Την έγκριση από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Το τελευταίο στάδιο, το οποίο δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ, ήταν η νομική συγχώνευση ύστερα από την οποία δεν θα υπήρχε η δυνατότητα επανόδου στις αρχικές νομικές μορφές των δύο τραπεζών.

Πηγή: <http://www.fimes.gr/2012/03/alpha-bank-eurobank-xalase-symfonia/#ixzz2O4mihJ99>

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ALPHA BANK

«Όχι» στη **συγχώνευση** με τη **Eurobank** λέει και επισήμως η διοίκηση της Alpha Bank. Σε επίσημη ανακοίνωση της τράπεζας προς το Χρηματιστήριο επισημαίνεται ότι «η Alpha Bank ενημέρωσε την Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias ότι, μετά και την αναδιάταξη του δημοσίου χρέους (Private Sector Involvement – PSI) και τις επιπτώσεις αυτής επί του τραπεζικού τομέα, προτίθεται να φέρει προς έγκριση στο προσεχές Διοικητικό της Συμβούλιο πρόταση για τη σύγκληση Γενικής Συνελεύσεως των Μετόχων της με αντικείμενο την ανάκληση του

συνόλου των αποφάσεων της Γενικής Συνελεύσεως των Μετόχων της Τραπέζης της 15ης Νοεμβρίου 2011”.

Στις 15 Νοεμβρίου, η γενική συνέλευση των μετόχων της τράπεζας **Alpha Bank** είχε εγκρίνει την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της τράπεζας για **συγχώνευση** με την τράπεζα **Eurobank**. Τώρα, τέσσερις μήνες μετά την απόφαση για ενοποίηση των δύο τραπεζών, η Alpha Bank ανακοινώνει ότι υπό το φως των νέων δεδομένων ανακαλεί την προηγούμενη απόφασή της για συγχώνευση με τη Eurobank.

Πηγή: <http://www.fimes.gr/2012/03/alpha-bank-eurobank-sugxonefsi/#ixzz2O4nKNoEW>

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ EUROBANK

«Αιχμές» για ασυνέπεια της διοίκησης της Alpha Bank, η οποία ανακαλεί τις αποφάσεις γενικών συνελεύσεων, αφήνει σε απάντηση της στο χρηματιστήριο η Eurobank, τονίζοντας ότι, εξαιτίας της ακύρωσης της συγχώνευσης, χάνονται 4 δισ. ευρώ από συνέργειες.

Συγκεκριμένα, η ανακοίνωση αναφέρει: «Σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη συγκυρία για τη Χώρα και μετά την επιτυχημένη προσπάθεια αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους, το τραπεζικό σύστημα οφείλει να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων και να ανταποκριθεί στις ευθύνες του έναντι της Οικονομίας, των Μετόχων και των Πελατών. Η κοινή απόφαση της Eurobank EFG και της Alpha Bank για τη δημιουργία της 23ης μεγαλύτερης τράπεζας στην Ευρώπη, ελήφθη με γνώμονα τα πολλαπλασιαστικά οφέλη για τις δύο τράπεζες και την Οικονομία. Η πρόθεση της Διοίκησης της Alpha Bank να προτείνει την ανάκληση αποφάσεων, που ελήφθησαν από τους Μετόχους εν επιγνώσει του πλαισίου του PSI+ και επικυρώθηκαν από το σύνολο των εποπτικών αρχών της Χώρας, οδηγεί, με βάση

τις εκτιμήσεις κοινών εξωτερικών συμβούλων, σε απώλεια συνεργειών άνω των €4 δισ. σε συνολική παρούσα αξία. Και τούτο, τη στιγμή που τα τραπεζικά ιδρύματα υποχρεούνται σε μεγάλης κλίμακας ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης. Η γενική αιτιολογία που προβάλλεται από την Alpha Bank δεν ανταποκρίνεται στα δεδομένα. Η Eurobank τήρησε με συνέπεια, ως προσήκει σε ένα πιστωτικό ίδρυμα, όσα συμφωνήθηκαν σε επίπεδο Διοικητικών Συμβουλίων και εγκρίθηκαν από τις Γενικές Συνελεύσεις των δυο τραπεζών, όπως έπραξε άλλωστε κατ' επανάληψη στο παρελθόν πραγματοποιώντας σειρά επιτυχημένων συγχωνεύσεων. Εν προκειμένω, θα αναμείνει τις εξελίξεις και θα πράξει αναλόγως. Σε κάθε περίπτωση, η Eurobank συνεχίζει την επιτυχημένη πορεία της και αναπτύσσει, με το ίδιο αίσθημα ευθύνης, τις εργασίες της, συμμετέχοντας ενεργά στη συλλογική προσπάθεια για την ανάταξη της Οικονομίας και την επάνοδο στην ανάπτυξη. Γνώμονας για τις στρατηγικές της επιλογές παραμένει το συμφέρον της Χώρας, των Μετόχων και των Πελατών της».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΑΤΕ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ

4.1 ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΑΤΕ – ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Νέο τοπίο για τον αγροτικό χώρο από την πώληση ΑΤΕ

Ως μια ενιαία τράπεζα λειτουργούν από το πρωί της Δευτέρας 30ής Ιουλίου 2012 η Αγροτική και η Πειραιώς μετά την οριστικοποίηση των λεπτομερειών της συμφωνίας –που, υπενθυμίζουμε, πρώτη αποκάλυψε η Agenda – και τη δημοσίευση των σχετικών αποφάσεων στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μονόδρομος για την «υγιά» Αγροτική η λύση Πειραιώς.

Πέρα από τις ανακατατάξεις που πυροδοτούνται στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό κλάδο, το κλείσιμο του κεφαλαίου «ΑΤΕ» τουλάχιστον ως αυτόνομη τράπεζα δημιουργεί ένα εντελώς νέο τοπίο και για τον αγροτικό χώρο. Ειδικά σε μια εποχή που το κόστος της παραγωγής αυξάνεται, οι προμηθευτές μέσα σε συνθήκες μηδενικής ρευστότητας και ελλιπούς εμπιστοσύνης περιορίζουν τις πιστώσεις και οι μεταποιητικές επιχειρήσεις αδυνατούν να εξασφαλίσουν τον απαραίτητο για τη λειτουργία τους δανεισμό. Πέρα από τις παθογένειες, τις πολιτικές εξαρτήσεις και τις «εκλεκτικές συγγένειες» που στιγματίσαν την πορεία της, είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η Αγροτική σε όλη τη διαδρομή της συνέβαλε τα μέγιστα στην ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και ακόμα και μέχρι τις... τελευταίες στιγμές της αποτέλεσε τον κύριο χρηματοδότη του.

Γίνεται εύκολα αντιληπτό, λοιπόν, ότι το κενό που αφήνει πίσω της είναι μεγάλο και αντίστοιχα βαρύ το φορτίο που αναλαμβάνει ο νέος ιδιοκτήτης της. Πόσω μάλλον όταν η ανάπτυξη του αγροδιατροφικού τομέα καλείται να λειτουργήσει ως

ο βασικός μοχλός ανάκαμψης και εξόδου της χώρας από την οικονομική και παραγωγική κρίση.

Το ενθαρρυντικό, ωστόσο, είναι ότι σε αυτή τη δύσκολη διαδρομή η Πειραιώς δεν ξεκινάει από το μηδέν, ενώ το ενδιαφέρον της για τον αγροτικό κλάδο κάθε άλλο παρά όψιμο μπορεί να χαρακτηριστεί: Όπως γνωρίζουν όσοι παρακολουθούν τα πράγματα από κοντά, η τράπεζα εδώ και αρκετά χρόνια έχει πραγματοποιήσει ένα μεγάλο και φιλόδοξο άνοιγμα στον πρωτογενή τομέα και αναζητά διαρκώς τρόπους να επεκτείνει τις δραστηριότητές της στον τομέα της αγροτικής πίστης. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι είναι η μοναδική από τις μεγάλες ιδιωτικές τράπεζες που διαθέτουν ξεχωριστή Διεύθυνση Αγροτικού.

Βεβαίως, για να αποτυπωθούν στην πράξη τα οφέλη από τη λειτουργία της νέας τράπεζας προϋπόθεση είναι να ολοκληρωθούν σύντομα οι διαδικασίες ανακεφαλαιοποίησης του τραπεζικού συστήματος στο σύνολό του. Κι εδώ το «μπαλάκι» βρίσκεται σχεδόν αποκλειστικά στα χέρια της κυβέρνησης....

Ο γάμος της χρονιάς

Το παρασκήνιο που οδήγησε στο πρώτο μεγάλο τραπεζικό νηλ

Οι απειλές των δανειστών, η αδυναμία του Δημοσίου να στηρίξει κεφαλαιακά την ΑΤΕ και η ντρίμπλα με τη διχοτόμηση σε «καλή» και «κακή» τράπεζα

Με το χρονικό ενός προαναγγελθέντος «γάμου» μοιάζει η απορρόφηση του «υγιούς» κομματιού της ΑΤΕ από την Τράπεζα Πειραιώς, ειδικά αν ληφθεί υπόψη η προ διετίας πρόταση του Μιχάλη Σάλλα για την τριπλή συγχώνευση Πειραιώς - Αγροτικής - Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου.

Και μπορεί οι πολιτικές και οικονομικές συνθήκες από τότε να άλλαξαν δραματικά και το σχέδιο να μην ευοδώθηκε εξ ολοκλήρου (αφού το Τ.Τ. δεν περιλαμβάνεται στη συμφωνία), ωστόσο όπως εξελίχθηκαν τα πράγματα στο διάστημα των

τελευταίων δύο μηνών, το πρώτο μεγάλο νηλ στον τραπεζικό κλάδο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί περίπου ως αναπόφευκτο.

Τραπεζικοί παράγοντες σημειώνουν ότι το πλήρωμα του χρόνου είχε φτάσει πλέον για την ΑΤΕbank, η οποία με δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας στο -22% και νέες κεφαλαιακές ανάγκης της τάξης των 5 δισ. ευρώ (ώστε ο δείκτης να επανέλθει στα ελάχιστα επίπεδα του 8%) ήταν πλέον αδύνατο να συνεχίσει να λειτουργεί στην προηγούμενη της μορφή. Το Δημόσιο, ένεκα της δημοσιονομικής συγκυρίας, αδυνατούσε να εισφέρει τα απαιτούμενα κεφάλαια ενώ η τρόικα είχε ανάψει «κόκκινο» στην ανακεφαλαιοποίησή της μέσω του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, Β. Βενιζέλος, ήταν αποκαλυπτικός στην Κ.Ο. λέγοντας ότι η τρόικα και η ΕΚΤ ειδικότερα απείλησαν ότι δεν πρόκειται να γίνει ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών αν υπάρχει μια τράπεζα κρατική, ειδικού σκοπού. Όπως είχε γράψει σε παλαιότερο ρεπορτάζ η Agrenda, το ΔΝΤ μάλιστα είχε θέσει ευθέως ζήτημα κλεισίματος της Αγροτικής ανεξαρτήτως πολιτικού και κοινωνικού κόστους. Κάπως έτσι, πολιτική ηγεσία και ΤτΕ κατέληξαν στη διχοτόμηση σε good («καλή») και bad («κακή») τράπεζα στο πρότυπο της Proton, στο οποίο δεν έφεραν αντίρρηση οι δανειστές με την προϋπόθεση ότι θα βρισκόταν αγοραστής για το «υγιές» κομμάτι.

Στη διαδικασία που ακολούθησε η Alpha Bank δεν έδειξε ενδιαφέρον, η Eurobank δεν ήταν ιδιαίτερα «ζεστή» εξαρχής ενώ η Εθνική ενδιαφέρθηκε μεν αλλά χωρίς να δώσει ιδιαίτερη συνέχεια ενώ την κυβέρνηση προβλημάτιζε και το γεγονός ότι τυχόν προσάρτηση από την ΕΤΕ θα οδηγούσε στο κλείσιμο τουλάχιστον 230 καταστημάτων. Επομένως, η λύση της Πειραιώς ήταν περίπου μονόδρομος αν ληφθεί υπόψη και το «άνοιγμα» που έχει κάνει τα τελευταία χρόνια η Πειραιώς στον αγροτικό τομέα. Μάλιστα, η τράπεζα ήταν η μοναδική που κατέθεσε δεσμευτική προσφορά 95 εκατ. ευρώ για την απόκτηση των υγιών στοιχείων ενεργητικού της ΑΤΕ αμέσως μετά την απόφαση για τη διαίρεσή της. Το σημείο

που βοήθησε ώστε να ξεπεραστούν οι όποιοι ενδοιασμοί στο εσωτερικό της κυβερνητικής συμμαχίας ήταν η δέσμευση για διατήρηση των θέσεων εργασίας.

Γεννήθηκε η μεγαλύτερη ελληνική τράπεζα

Στη μεγαλύτερη προς το παρόν –καθότι αναμένονται ανακατατάξεις στο τραπεζικό σύστημα- ελληνική τράπεζα με ένα ενεργητικό της τάξης των 75 δισ. ευρώ, μερίδιο αγοράς 19% στις καταθέσεις και 16% στα δάνεια μετατρέπεται μετά την απορρόφηση της «υγιούς» Αγροτικής η Πειραιώς. Η ίδια η τράπεζα κάνει λόγο για συνέργειες 155 εκατ. ευρώ στην πρώτη τριετία και στη συνέχεια 155 εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση. **Πιο αναλυτικά, στην Τράπεζα Πειραιώς θα μεταβιβαστούν:**

- Όλες οι καταθέσεις που υπήρχαν στην ΑΤΕ και οι οποίες στις 31.12.2011 εκτιμάται ότι ανερχόταν σε 15,74 δισ. ευρώ, ενώ σήμερα υπολογίζονται στα 14,3 δισ. ευρώ.
- Όλα τα ενήμερα δάνεια.
- Όλο το δίκτυο καταστημάτων και το προσωπικό της ΑΤΕ. Η Πειραιώς δεσμεύθηκε ότι δε θα υπάρξουν απολύσεις εργαζομένων. Οι εργαζόμενοι θα κληθούν να υπογράψουν συμβάσεις εργασίας με το νέο εργοδότη, χωρίς να θιγούν οι αποδοχές τους. Σύμφωνα με τις μέχρι στιγμής πληροφορίες, θα απολυθούν προηγουμένως από την ΑΤΕ και ο εκκαθαριστής τραπεζικός Δημήτρης Μαράντος θα αναλάβει τις αποζημιώσεις τους, το ύψος των οποίων υπολογίζεται στα 90 με 95 εκατ. ευρώ.
- Οι χρηματοοικονομικές θυγατρικές της (ΑΤΕ Ασφαλιστική, ΑΤΕ Bank Romania και συμμετοχές στις ΑΙκ Bank Σερβίας και FBBank).

Στοιχεία ενεργητικού και παθητικού

Σύμφωνα με την Τράπεζα Πειραιώς αλλά και την προσωρινή αποτίμηση στην οποία προχώρησε η Επιτροπή Μέτρων Εξυγίανσης της Τράπεζας της Ελλάδος που

δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (27 Ιουλίου 2012), τα στοιχεία του ενεργητικού της ΑΤΕ που μεταβιβάζονται στην Τράπεζα Πειραιώς αποτιμήθηκαν προσωρινά στα 14,72 δισ. ευρώ εκ των οποίων 14,3 δισ. ευρώ καταθέσεις, 6,7 δισ. ευρώ διατραπεζικές υποχρεώσεις και 0,4 δισ. ευρώ λοιπές υποχρεώσεις. Τα στοιχεία παθητικού αποτιμήθηκαν προσωρινά σε 21,39 δισ. ευρώ από τα οποία 10,6 δισ. ευρώ χορηγήσεις μετά από προβλέψεις και 4,2 δισ. ευρώ λοιπά στοιχεία ενεργητικού. Η διαφορά των 6,67 δισ. ευρώ θα καλυφθεί με ομόλογα από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ).

Σημειωτέον ότι η αξία των παραπάνω περιουσιακών στοιχείων θα αποτιμηθεί οριστικά μετά την υποβολή σχετικής έκθεσης αποτίμησης.

Τι προβλέπεται για τα δάνεια

Ένα από τα πλέον φλέγοντα ζητήματα που αφορούν την πώληση της ΑΤΕ είναι αυτό που έχει να κάνει με τα δάνεια προς τον πρωτογενή τομέα, καθώς αυτά που έχουν ως ενέχυρο αγροτική γη. Η απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδας, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι σαφής ότι αγροτικά, κτηνοτροφικά κ.λπ. δάνεια μεταβιβάζονται στην «κακή» ΑΤΕ ενώ τόσο η ΤτΕ – μέσω της σχετικής ανακοίνωσης- αλλά και η ίδια η κυβέρνηση –δια στόματος του κυβερνητικού εκπροσώπου, Σ. Κεδίκογλου- διαβεβαιώνουν ότι θα υπάρξει νομοθετική ρύθμιση, χωρίς ωστόσο περισσότερες εξηγήσεις.

Πιο αναλυτικά, στην απόφαση σημειώνεται ότι στην «μη υγιή» ΑΤΕ δεν μεταφέρονται «οφειλές οι οποίες πληρούν σωρευτικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- θεμελιώνονται σε δανειακή ή άλλου είδους πιστοδοτική σύμβαση η οποία αποσκοπεί στη χρηματοδότηση της δραστηριότητας του πιστούχου στους κλάδους της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της αλιείας, των δασών ή του λοιπού αγροτικού τομέα,
- ο πιστούχος δεν έχει υποχρέωση τήρησης βιβλίων κατηγορίας Γ΄,

- ο πιστούχος βρίσκεται σε υπερημερία άνω των τριακοσίων εξήντα πέντε (360) ημερών όσον αφορά την καταβολή οποιουδήποτε χρηματικού ποσού».

Το ίδιο ισχύει και για «οφειλές που δεν εμπίπτουν στις ανωτέρω κατηγορίες, εφόσον ο πιστούχος βρίσκεται σε υπερημερία άνω των ενενήντα (90) ημερών όσον αφορά την καταβολή οποιουδήποτε χρηματικού ποσού».

Επιπλέον, στην «κακή ΑΤΕ» μεταβιβάζονται οι αξιώσεις της «παλαιάς Αγροτικής» έναντι της ΣΕΚΑΠ, καθώς επίσης και έναντι των ΕΑΣ Μουδανιών και ΕΑΣ Λευκάδας-ΤΑΟΛ καθώς επίσης και οι υποχρεώσεις της ΑΤΕ προς την Αγροτική Συνεταιριστική Εταιρεία Ανάπτυξης Ρεθύμνου Α.Ε.

Το ίδιο ισχύει και για τις «έννομες σχέσεις από δανειακές ή άλλου είδους πιστοδοτικές συμβάσεις της «Αγροτική» με τις εταιρείες ΑΤΕ Τεχνική Πληροφορική Α.Ε. και ΕΛΒΙΖ Α.Ε. συμπεριλαμβανομένων και αναγωγικών δικαιωμάτων της «Αγροτική» από την έκδοση εγγυητικών επιστολών ή από άλλου είδους εγγυοδοτικές συμβάσεις της «Αγροτική» με τις εν λόγω εταιρείες»,

Αντίθετα, όπως διευκρινίστηκε, στο «υγιές» κομμάτι της Αγροτικής παραμένουν τα χρέη των κομμάτων προς την τράπεζα από δάνεια που έχουν δοθεί στο πλαίσιο της κρατικής επιχορήγησης. Τα εν λόγω δάνεια θεωρούνται εξυπηρετούμενα και δεν πρόκειται να παραγράφονται ή να μεταβιβαστούν στο «κακό» κομμάτι της ΑΤΕ.

Μένουν να διευθετηθούν οι εκκρεμότητες

Παρά το γεγονός ότι τα «ντεσού» της συμφωνίας αναλύονται στις αποφάσεις που δημοσιεύτηκαν καθώς και στις ανακοινώσεις των τραπεζών και εκτός από το ζήτημα των αγροτικών δανείων (βλ. παρακάτω), υπάρχουν ορισμένα κρίσιμα σημεία που πρέπει άμεσα να αποσαφηνιστούν ή διευθετηθούν:

- Τι θα γίνει με τα δάνεια της ΕΒΖ που στο σύνολό τους φθάνουν τα 130 εκατ. ευρώ: Το θέμα είναι σημαντικό δεδομένου ότι, όπως αναλύουμε και

παρακάτω, ο διαγωνισμός για την πώληση της βιομηχανίας αναμένεται να κηρυχθεί άγονος. Τα εν λόγω δάνεια θα διαγραφούν ή θα τα επωμιστεί το νέο τραπεζικό σχήμα; Το ίδιο ισχύει και για τα δάνεια της Δωδώνη. Γενικά από τα δάνεια των τριών θυγατρικών, στην απόφαση που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ αναφορά γίνεται μόνο στα δάνεια της ΣΕΚΑΠ τα οποία περιέρχονται στην bad bank που τίθεται υπό εκκαθάριση.

- Ποια θα είναι η τύχη του προγράμματος χρηματοδότησης φ/β αγροτών και των δανείων που έχουν ήδη χορηγηθεί για το σκοπό αυτό από την ATELeasing: Η τελευταία έχει ενταχθεί στο «κακό» κομμάτι της τράπεζας και, όπως με ανακοίνωσή τους προειδοποιούν και οι εργαζόμενοι στην ATELeasing, όλο το πρόγραμμα βρίσκεται αυτή τη στιγμή στον αέρα. Σύμφωνα με τα στοιχεία των εργαζομένων, μέσω του προγράμματος αυτού προϋπολογισμού 260 εκατ. ευρώ έχουν εγκριθεί τον τελευταίο χρόνο 640 αιτήσεις έναντι συνόλου 1.140, 145 εκατ. ευρώ.
- Τι θα γίνει με τους ιδιώτες μετόχους της τράπεζας: Βάσει των όσων ισχύουν μέχρι στιγμής και, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τραπεζικών παραγόντων, οι μέτοχοι βρίσκονται σε δυσχερή θέση καθώς είναι οι τελευταίοι που δικαιούνται να πάρουν κάτι από το πλειστηρίασμα, δηλαδή το προϊόν της εκκαθάρισης. Η διαδικασία προβλέπει ότι θα πρέπει να ολοκληρωθεί η εκκαθάριση και από το καθαρό ποσό που θα συγκεντρωθεί -ώστε να πληρώσει το ΤΧΣ ενδεχόμενες οφειλές προς Δημόσιο, ταμεία και τρίτους- να περισσέψει κάτι για να πάρουν και οι μέτοχοι. Κάτι που θεωρείται πολύ δύσκολο, ειδικά αν ληφθεί υπόψη ότι η όλη διαδικασία αναμένεται να πάρει χρόνια...

Έμειναν «ορφανές» οι τρεις θυγατρικές

Στα χέρια του ΤΑΙΠΕΔ η τύχη των διαγωνισμών που θα κρίνουν το μέλλον των Δωδώνη, EBZ και ΣΕΚΑΠ. Τις διαδικασίες απεμπλοκής από τις τρεις εναπομείνουσες αγροκτηνοτροφικές θυγατρικές (αφού η ΕΛΒΙΖ έχει πουληθεί) αναλαμβάνει πλέον να συνεχίσει από εκεί που τις άφησε η διοίκηση της «παλαιάς» Αγροτικής το Ταμείο Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ).

Μέχρι πρόσφατα, από τις αποφάσεις της ΤτΕ αλλά ούτε και από τις πληροφορίες που προέρχονται από το υπουργείο Οικονομικών δεν είναι ξεκάθαρο εάν οι διαγωνισμοί για την πώληση των Δωδώνη, EBZ και ΣΕΚΑΠ που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στον αέρα θα κατακυρωθούν ή, αντίθετα, θα ακυρωθούν και θα «τρέξουν» από την αρχή. Στην πράξη, ωστόσο, τουλάχιστον οι δύο εξ αυτών (για EBZ και ΣΕΚΑΠ) είχαν ούτως ή άλλως καταλήξει σε αδιέξοδο. Εξάλλου, μιλώντας στο τελευταίο Δ.Σ. της «παλαιάς» ΑΤΕ και λίγο πριν υποβάλει την παραίτησή του, ο Θ. Πανταλάκης έδωσε μια εικόνα για το μέλλον των τριών θυγατρικών.

4.2 Ο ΝΕΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Η περίφημη ρήση του προέδρου της Alpha Bank κ. Γιάννη Κωστόπουλου ότι η ελληνική αγορά δεν χωρά περισσότερες από δύομισι-τρεις τράπεζες έγινε πραγματικότητα ύστερα από σχεδόν μία δεκαετία. Αν και όλοι κατανοούσαν ότι το μέγεθος της αγοράς δεν δικαιολογεί την ύπαρξη περισσότερων παικτών, εν τούτοις ο ανταγωνισμός και οι προσωπικές φιλοδοξίες των τραπεζιτών εμπόδισαν όλα αυτά τα χρόνια τη δημιουργία μεγαλύτερων σχημάτων υπό ομαλότερες συνθήκες. Οι κατά καιρούς προσπάθειες συνένωσης δύο μεγάλων τραπεζικών ομίλων ευδοκίμησαν τελικά την ύστατη ώρα, κάτω από την πίεση των κεφαλαιακών

απαιτήσεων του Δημοσίου, που είναι σήμερα ο βασικός μέτοχος του εγχώριου τραπεζικού συστήματος και των εποπτικών αρχών. Με την πρόταση συγχώνευσης της Εθνικής Τράπεζας προς τη Eurobank ολοκληρώνεται στην παρούσα φάση ο γύρος συγκέντρωσης των ελληνικών τραπεζών με τη δημιουργία του ισχυρότερου πόλου στο νέο τραπεζικό τοπίο. Ακολουθεί το σχήμα Alpha Bank - Εμπορική Τράπεζα, ενώ η Τράπεζα Πειραιώς με την Αγροτική Τράπεζα συγκροτούν τον τρίτο πόλο, στον οποίο αναμένεται, όπως όλα δείχνουν, να ενταχθεί η Γενική Τράπεζα. Η εξέλιξη αυτή συνοδεύεται και από την ταυτόχρονη αποχώρηση κεφαλαίων που είχαν επενδυθεί στην εγχώρια τραπεζική αγορά, όπως αυτά των μεγάλων γαλλικών τραπεζικών ομίλων Credit Agricole και Societe Generale και του ελβετικού ομίλου EFG Group, συμφερόντων του έλληνα μεγαλοεπιχειρηματία κ. Σπύρου Λάτση.

Το σχέδιο Β, που προέβλεπε προσέγγιση των μνηστήρων της Εμπορικής Τράπεζας που έμειναν εκτός νυμφώνος, έβαλαν μπροστά τα επιτελεία της Εθνικής Τράπεζας και της Eurobank μόλις έγινε γνωστή, την περασμένη Κυριακή, η απόφαση των Γάλλων της Credit Agricole να επιλέξουν την Alpha Bank ως προτιμητέο αγοραστή. Έτσι, μέσα σε πέντε ημέρες υπήρξε η πρόταση εξαγοράς της Eurobank που κατέθεσε την Παρασκευή αργά το απόγευμα η διοίκηση της Εθνικής, επιβεβαιώνοντας τις πληροφορίες για επικείμενο deal που πρώτη είχε δημοσιοποιήσει το πρωί της ίδιας ημέρας η ηλεκτρονική εφημερίδα «tovima.gr».

Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, από τις αρχές Ιουλίου είχαν ήδη ανοίξει διάλογοι επικοινωνίας μεταξύ των διοικήσεων των δύο τραπεζών. Ο διευθύνων σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας κ. Αλέξανδρος Τουρκολιάς και ο πρόεδρος της Eurobank κ. Τίμος Χριστοδούλου αναφέρονται ως οι «dealmakers» του συγκεκριμένου εγχειρήματος. Ήταν αυτοί που επεξεργάστηκαν τα δεδομένα, στη συγκεκριμένη συγκυρία, για τη διαμόρφωση μιας πρότασης εξαγοράς η οποία θα μπορούσε να αντανακλά τη σχετική ισχύ των δύο ομίλων και να γίνει αποδεκτή

από την αγορά. Βεβαίως, όπως αναφέρουν οι ίδιες πηγές, προηγούμενος είχε δοθεί το «πράσινο φως» από τον πρωθυπουργό Αντώνη Σαμαρά, ο οποίος σε συνεννόηση με τον διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Γιώργο Προβόπουλο πίεζε για τη δημιουργία μεγαλύτερων και ισχυρότερων σχημάτων.

Πάντως δεν ήταν η πρώτη φορά που υπήρξε προσέγγιση μεταξύ των δύο τραπεζών. Και το καλοκαίρι του 2011 η διοίκηση του κ. Απόστολου Ταμβακάκη είχε επεξεργαστεί αντίστοιχη πρόταση μετοχικής συνεργασίας στην οποία είχαν καταλήξει με τη σύμφωνη γνώμη που μεγαλομετόχου της Eurobank κ. Σπύρου Λάτση. Ωστόσο η τότε κυβέρνηση του κ. Γιώργου Παπανδρέου δεν έδωσε τελικά το «πράσινο φως», φοβούμενη το πολιτικό κόστος αφού ο κ. Λάτσης θα γινόταν ο βασικός μέτοχος στη μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας. Σήμερα όμως ο όμιλος EFG, συμφερόντων του έλληνα μεγαλοεπιχειρηματία, έχει αποχωρήσει από τη Eurobank, κάνοντας έτσι σαφή τη θέση της οικογένειας Λάτση να αποχωρήσει από την ελληνική αγορά.

Με τη δημιουργία ενός ενιαίου σχήματος από τις Εθνική και Eurobank, την απορρόφηση της Εμπορικής Τράπεζας από την Alpha Bank, την απόκτηση από την Τράπεζα Πειραιώς του υγιούς κομματιού της Αγροτικής και την επικείμενη εξαγορά της Γενικής, τίθενται οι βάσεις για τη νέα φυσιογνωμία του συστήματος στη μετά το «κούρεμα» του ελληνικού χρέους εποχή. Θα ακολουθήσουν ο διαγωνισμός πώλησης του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, αλλά και το «συμμάζεμα» των μικρότερων πιστωτικών ιδρυμάτων (Millennium Bank, Proton Bank, Probank, Τράπεζα Αττικής, FBBank), οι οποίες με τον έναν ή τον άλλον τρόπο θα πρέπει να προσκολληθούν σε κάποιον από τους μεγαλύτερους υπό διαμόρφωση ομίλους. Βέβαια, βασική προϋπόθεση για να ολοκληρωθεί η διαδικασία συγκέντρωσης αποτελεί η εκταμίευση της επόμενης δόσης των 31,5 δισ. ευρώ, στην οποία περιλαμβάνονται 24 δισ. ευρώ που προορίζονται για την αναγκαία ανακεφαλαιοποίηση του συστήματος. Εξάλλου, δεν αποκλείεται, αν

διαφανούν προοπτικές ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας, να εμφανιστούν νέοι επενδυτές στην αγορά

Τραπεζικοί κύκλοι υπογραμμίζουν ότι σε κάθε περίπτωση μέσα στο 2013 ο τραπεζικός κλάδος θα έχει αλλάξει μορφή. Συγκεκριμένα, εκτιμούν ότι μετά την ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης του θα λειτουργούν λιγότερα αλλά αποτελεσματικότερα πιστωτικά ιδρύματα. «Εφόσον η κυβέρνηση καταφέρει να "κλειδώσει" την παραμονή της χώρας στο ευρώ, τα εξυγιασμένα σχήματα θα επιχειρήσουν την επιστροφή τους σε κερδοφορία, με στόχο να επιστρέψουν το συντομότερο δυνατόν στον έλεγχο του ιδιωτικού τομέα, με δεδομένο ότι το μεγαλύτερος μέρος των επικείμενων αυξήσεων κεφαλαίου θα καλυφθεί από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), δηλαδή από το Δημόσιο» σημειώνει χαρακτηριστικά κορυφαίο τραπεζικό στέλεχος.

Ο ίδιος πάντως προσθέτει ότι σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα αναμένεται να παρουσιαστούν δυσλειτουργίες και αρνητικές συνέπειες στην εγχώρια οικονομία, καθώς τις συγχωνεύσεις θα συνοδεύσουν «λουκέτα» σε καταστήματα και απολύσεις εργαζομένων. Μετά τις πρώτες αναταράξεις που θα προκληθούν στην αγορά θα αρχίσουν να φαίνονται τα οφέλη της επιχειρούμενης συγκέντρωσης.

Τι προβλέπει η πρόταση

Η προαιρετική πρόταση για την απόκτηση όλων των κοινών ονομαστικών μετοχών της Eurobank που υπέβαλε η Εθνική Τράπεζα (ΕΤΕ) προβλέπει ότι οι νυν μέτοχοι της Εθνικής και της Eurobank θα εκπροσωπούνται στο μετοχικό κεφάλαιο του νέου σχήματος κατά 75% και 25% αντίστοιχα.

Η σχέση ανταλλαγής διαμορφώνεται σε 58 νέες μετοχές ΕΤΕ για κάθε 100 μετοχές Eurobank. Ηδη μέτοχοι της Eurobank, που εκπροσωπούν συνολικά το 43,6% του μετοχικού κεφαλαίου, έχουν δεσμευτεί να προσφέρουν τις μετοχές τους.

Η επωνυμία του ενιαίου σχήματος θα είναι Ομιλος ΕΤΕ.

Οι κκ. Γεώργιος Ζανιάς και Αλέξανδρος Τουρκολιάς θα παραμείνουν ως πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος, αντιστοίχως.

Η πρόθεση για τις υπόλοιπες θέσεις του Διοικητικού Συμβουλίου είναι να κατανεμηθούν κατά τρόπο ανάλογο ανάμεσα στις δύο τράπεζες.

Συνώνυμο της δυναμικής ανάπτυξης

Το τέλος εποχής μιας τράπεζας που ταυτίστηκε με την εποχή της γρήγορης ανάπτυξης που ακολούθησε την είσοδο της χώρας στο ευρώ θα σημάνει η εξαγορά της Eurobank από την Εθνική Τράπεζα. Ήταν στις αρχές του 1990 όταν η οικογένεια Λάτση αποφασίζει να δραστηριοποιηθεί στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα ιδρύοντας τότε την Ευρωεπενδυτική Τράπεζα, που είχε ως στόχο την παροχή κυρίως υπηρεσιών επενδυτικής τραπεζικής και private banking. Ωστόσο, με την απελευθέρωση της αγοράς λιανικής τραπεζικής, επαναπροσδιόρισε τους στρατηγικούς στόχους της.

Εκτοτε η Eurobank υπό τη διοίκηση του κ. Νίκου Νανόπουλου ακολουθεί μια ανοδική πορεία μέσα από δυναμική οργανική ανάπτυξη αλλά κυρίως από εξαγορές και συγχωνεύσεις καταλαμβάνοντας ηγετική θέση όχι μόνο στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης, όπου απέκτησε συστημική παρουσία. Η πρώτη εξαγορά πραγματοποιήθηκε το 1996 με την απόκτηση της Interbank του κ. Δημήτρη Κοντομηνά. Ακολουθεί έναν χρόνο αργότερα η εξαγορά του δικτύου της Credit Lyonnais. Τότε η διοίκηση του ομίλου αποφασίζει τη μετονομασία της Ευρωεπενδυτικής σε EFG Eurobank.

Το 1999, μετά την εξαγορά της Τράπεζας Κρήτης και τη συγχώνευση δραστηριοτήτων με την Τράπεζα Αθηνών, ο όμιλος εισέρχεται στο Χρηματιστήριο. Λίγους μήνες αργότερα η Eurobank απογειώνεται με την εξαγορά της Τράπεζας Εργασίας. Ακολουθεί η χρυσή περίοδος του τραπεζικού κλάδου, με τη Eurobank να ενισχύει τα μεγέθη της στην εγχώρια αγορά και να αναπτύσσει το σχέδιό της για «κατάκτηση» των Βαλκανίων. Στο πλαίσιο αυτό το 2000 εισέρχεται

στο μετοχικό κεφάλαιο της Banc Post Ρουμανίας, το 2002 στην Post Bank Βουλγαρίας, το 2003 στην Post Banka Σερβίας και το 2005 στην HC Istanbul Χρηματιστηριακή στην Τουρκία. Ακολουθεί το 2006 η είσοδος στην πολωνική αγορά, μέσω της Polbank EFG.

Το 2007 αποκτά το 70% της Tekfenbank Τουρκίας, το 99,3% της Universal Bank Ουκρανίας και το 100% της χρηματιστηριακής Prospera Securities στη Σερβία. Παράλληλα ξεκινά η οργανική ανάπτυξη στην Κύπρο. Εκτοτε το ξέσπασμα της κρίσης αναγκάζει τη διοίκηση της Eurobank να «παίξει άμυνα» ρευστοποιώντας συμμετοχές της σε τράπεζες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΈΡΕΥΝΑ

5.1 ΈΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Η ιδιαίτερη σημασία της επιστημονικής έρευνας, καθώς και της Μεθοδολογίας της Έρευνας (ΜΕ), είναι συνυφασμένη με τους κύριους σκοπούς της που συνίστανται στην αναζήτηση και αποκάλυψη της αλήθειας και της γνώσης και την απάντηση σε σημαντικά ερωτήματα με την εφαρμογή επιστημονικών μεθόδων. Η Μεθοδολογία της Έρευνας αποσκοπεί στο να εξοπλίσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με την κατάλληλη επιστημονική ‘πανοπλία’, ώστε να γνωρίσουν πώς διεξάγεται η πρωτογενής επιστημονική έρευνα και πώς γίνεται η διδακτορική διατριβή, η οποία αποτελεί πρωτότυπη συμβολή στην επιστήμη. Έτσι, αυτοί θα είναι σε θέση να ασχοληθούν με την έρευνα και την παραγωγή πρωτότυπης και αξιόλογης γνώσης και να συμβάλλουν στην προώθηση της επιστήμης.

Δηλαδή, η ΜΕ θα τους βοηθήσει να γίνουν επιστήμονες, πράγμα που δεν πραγματοποιείται μόνο με την απόκτηση του πανεπιστημιακού πτυχίου. Αντίθετα, απαιτείται η παρουσίαση αποδεκτής από την πανεπιστημιακή κοινωνία διδακτορικής διατριβής η οποία να στηρίζεται σε επιστημονικές ερευνητικές μεθόδους και να έχει ελεγχθεί βάσει συστηματικών και αυστηρών προδιαγραφών.

Η εισαγωγή στη μεθοδολογία της έρευνας αποσκοπεί να εισάγει κατ’ αρχήν, στην επιστημολογία και την επιστημονική μέθοδο προκειμένου να είναι σε θέση:

1) να επιδίδονται στον επιστημονικό λογισμό, την έρευνα και την κριτική ανάλυση

2) να μπορούν με εγκυρότητα και πειθώ να:

- αμφισβητούν όσα ακούνε και διδάσκονται
- να έχουν κριτική σκέψη
- να ακολουθούν τους κανόνες της επιστημονικής δεοντολογίας

5.2 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΕΡΕΥΝΩΝ

1. Είδη προβλημάτων

Τα κύρια είδη των προβλημάτων, τα οποία ενδιαφέρουν τον άνθρωπο και μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο έρευνας είναι αναρίθμητα. Μεταξύ αυτών σημαντικότερα θεωρούνται αυτά που:

⇒ μπορούν να απαντηθούν χωρίς επιστημονικές μεθόδους,

⇒ είναι δύσκολο να απαντηθούν ακόμη και με τη χρήση επιστημονικών μεθόδων,

⇒ μπορούν να απαντηθούν με τη χρήση επιστημονικών μεθόδων, χωρίς αυτό κατ' ανάγκη να σημαίνει ότι οι λύσεις που προκύπτουν είναι ικανοποιητικές και οριστικές.

Κατά συνέπεια, ενδιαφέρει κατ' αρχήν να εξεταστεί κατά πόσο το πρόβλημα χρειάζεται, μπορεί και πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο επιστημονικής έρευνας. Στην περίπτωση που η απάντηση στο βασικό αυτό ερώτημα είναι καταφατική, θα πρέπει να υπολογιστούν, έστω και

κατά προσέγγιση, οι απαιτήσεις του σε χρόνο, σε κόστος, καθώς και σε εξειδικευμένη γνώση.

2. Είδη ερευνών

Ανάλογα με το σκοπό που επιδιώκεται, μπορούμε να διακρίνουμε τις επιστημονικές έρευνες σε τρεις βασικές κατηγορίες, τις διερευνητικές, τις περιγραφικές και τις πειραματικές.

ΕΙΔΗ ΕΡΕΥΝΩΝ

<ul style="list-style-type: none">• ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ<ul style="list-style-type: none">⇒ έμφαση στην ανακάλυψη⇒ χαρακτηριστικό τους η ευελιξία	<ul style="list-style-type: none">⇒ απαιτούν εμπειρία⇒ εμπειρογνώμονες
<ul style="list-style-type: none">• ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ<ul style="list-style-type: none">⇒ είναι περισσότερο οργανωμένες, προδιαγραμμένες και σχεδιασμένες⇒ απαιτείται προσοχή για τυχόν μεροληψία.	
<ul style="list-style-type: none">• ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ<ul style="list-style-type: none">⇒ στηρίζονται στο πείραμα⇒ απαιτούν ευελιξία και εμπειρία	

5.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Για την μεθοδολογία μιας έρευνας έχουν διαμορφωθεί ορισμένες βασικές αρχές που καθορίζουν την πορεία της έρευνας μας και αποτελούν τους ιχνηλάτες της συλλογής υλικού. Αυτές είναι:

1) **Η ανάλυση των δεδομένων** καθορίζεται εκ των προτέρων από τον **προβληματισμό της έρευνάς μας**. Πρέπει να προσαρμόσουμε τη μεθοδολογία έρευνας, που θα ακολουθήσουμε, σε αυτό που ψάχνουμε και όχι το αντίθετο. Οι ερωτήσεις που θέτουμε είναι :

- ποιο είναι το βασικό ερώτημα της έρευνάς. *Στην προκειμένη περίπτωση το βασικό ερώτημα της έρευνας αποτελεί το κατά πόσο συμβάλουν οι υπηρεσίες τοπικών δικτύων, διαδικτύου και λοιπών εφαρμογών στην ανάπτυξη των*

μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

- ποιες είναι οι πληροφορίες που θα πρέπει να έχω στο τέλος της έρευνας; Οι πληροφορίες που πρέπει να έχουν συλλεχτεί στο τέλος της παρούσας πρέπει να μας καλύψουν ως προς το θέμα καθώς και να μας δώσουν αφορμή για περαιτέρω έρευνα.

2) Συχνά η διατύπωση του προβληματισμού και η ανάλυση των δεδομένων διαμορφώνονται κατά τη διάρκεια της έρευνας. Ωστόσο είναι απαραίτητο να διατυπωθούν από την αρχή. Στην προκειμένη περίπτωση ο προβληματισμός μας αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τη συμβολή που μπορούν να έχουν στην ανάπτυξη τους τα τοπικά δίκτυα, το διαδίκτυο και οι διαδικτυακές εφαρμογές.

3) Είναι απαραίτητο να διευκρινίσουμε διεξοδικά τις ερευνητικές υποθέσεις, γιατί είναι αυτές που καθορίζουν, όχι μόνο τα ερευνητικά εργαλεία που θα χρησιμοποιήσουμε, αλλά και την ανάλυση που θα πραγματοποιήσουμε.

Ερευνητικές υποθέσεις:

Ø Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τις διαδικτυακές εφαρμογές

Ø Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο

Ø Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τα τοπικά δίκτυα.

5.4 ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΥΛΙΚΟΥ

Σε αυτήν την ενότητα αναφέρονται και αναλύονται περιληπτικά τρεις από τις πιο γνωστές μεθόδους συλλογής υλικού. Τα κύρια χαρακτηριστικά τους, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τους. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται εμφανές

το πώς επιλέχτηκε η μέθοδος που διευκολύνει περισσότερο την επεξεργασία δεδομένων και συνεπώς την υλοποίηση της έρευνας. Οι τρεις αυτοί μέθοδοι συλλογής υλικού είναι:

- ✓ Η παρατήρηση
- ✓ Η συνέντευξη
- ✓ Το ερωτηματολόγιο

Η παρατήρηση : Είναι η διαδικασία όπου κάποιο φαινόμενο ή συμπεριφορά παρατηρούνται κατά τρόπο προγραμματισμένο, οργανωμένο, συστηματοποιημένο, από άτομα ειδικευμένα ή εκπαιδευμένα για τον ρόλο αυτό. Χρησιμοποιεί την καταγραφή γεγονότων και υφίσταται επαλήθευση (Δημητρόπουλος, 1994: 89)

Τα **Είδη** της παρατήρησης είναι : η **άμεση** , η **συμμετοχική** και η **έμμεση** ή **προκαλούμενη** ή **πειραματική παρατήρηση**.

Η συνέντευξη : Είναι μία από τις πιο γνωστές μεθόδους συλλογής υλικού όπου ο ερευνητής υποβάλλει στον ερωτώμενο μια σειρά από ερωτήσεις στις οποίες καλείται να απαντήσει. Αυτό που ενδιαφέρει τον ερευνητή είναι να ανακαλύψει τι σκέφτεται ο ερωτώμενος σε σχέση με κάποιο θέμα και να συγκρίνει τις γνώμες και τις απόψεις των ερωτώμενων. Στην συνέχεια ο ερευνητής ενδιαφέρεται να συγκρίνει και να ομαδοποιήσει τις απόψεις των ερωτώμενων (Ζαφειρίου, 2003).

Τα **Είδη** της συνέντευξης είναι: **κατευθυνόμενη** ή **δομημένη**, **ημι-κατευθυνόμενη** και η **ελεύθερη συνέντευξη**.

Το ερωτηματολόγιο : Είναι ένα έντυπο που περιέχει μια σειρά δομημένων ερωτήσεων οι οποίες παρουσιάζονται σε μια συγκεκριμένη σειρά και στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει γραπτά (Ζαφειρίου, 2003).

Τα κυριότερα **πλεονεκτήματα** των ερωτηματολογίων είναι:

- ✓ Στοιχίζουν πολύ φθηνότερα από τις συνεντεύξεις.

- ✓ Μπορούν να σταλούν σε μεγάλο αριθμό ανθρώπων.
- ✓ Είναι εύκολη η κατασκευή και η χρήση του.
- ✓ Οι ερωτώμενοι μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα (έλλειψη άμεσης επικοινωνίας)
- ✓ Τυποποιημένοι τρόποι ανάλυσης του υλικού.
- ✓ Ο ερευνητής δεν μπορεί να επηρεάσει τις απαντήσεις.
- ✓ Είναι η λιγότερο χρονοβόρα μέθοδος.

Τα κυριότερα **μειονεκτήματα** των ερωτηματολογίων είναι:

- ✓ Ο ερευνητής δεν είναι σε θέση να αποσαφηνίσει τις ανοιχτές ερωτήσεις.
- ✓ Υποχρεώνει τον ερωτηθέντα να απαντήσει με έναν συγκεκριμένο τρόπο.

Με βάση τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζονται πιο πάνω, και λόγω της απειρίας του ερευνητή αλλά και του περιορισμένου χρόνου που απαιτεί η έρευνα, μιας και πρόκειται για πτυχιακή εργασία, κρίθηκε ότι το ερωτηματολόγιο είναι το καταλληλότερο μέσο για την διεκπεραίωση αυτής της ερευνητικής μελέτης.

Όλα τα ερευνητικά εργαλεία έχουν **πλεονεκτήματα** αλλά και **μειονεκτήματα**. Η χρήση ενός ερευνητικού εργαλείου δεν αποκλείει τη χρήση ενός δεύτερου ή και ενός τρίτου. Αυτό σημαίνει ότι ο ερευνητής μπορεί να διασταυρώσει τα ερευνητικά εργαλεία, εάν αυτό απαιτείται από τις ανάγκες της εργασίας του.

*Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα όπως αναφέρθηκε και παραπάνω ήταν το **ερωτηματολόγιο**. Το ερωτηματολόγιο είναι «ένα σύνολο γραπτών ερωτήσεων σχετικών με ένα πρόβλημα, τις οποίες ο ερευνητής απευθύνει ομοιόμορφα στα υποκείμενα του δείγματος, με σκοπό να συγκεντρώσει τις αναγκαίες ερευνητικές πληροφορίες. Οι ερωτήσεις αναφέρονται στις γνώσεις, τις γνώμες, τις προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα, τα συναισθήματα, τις προσδοκίες, τις*

στάσεις, τις αξίες και γενικά στα χαρακτηριστικά όλων των όψεων της προσωπικότητας του ατόμου και στη συμπεριφορά του σε προκαθορισμένες καταστάσεις».

5.5 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν οι τράπεζες την κρίση σήμερα και τις προοπτικές και τους τρόπους που υπάρχουν για την αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος και την έξοδο από την κρίση.

5.6 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Για την κατάρτιση του κατάλληλου ερωτηματολογίου θα πρέπει να έχουν προηγηθεί οι ακόλουθες ενέργειες :

- ✓ Προσδιορισμός και εξειδίκευση του στόχου της έρευνας.
- ✓ Επιλογή της μεθόδου συλλογής των δεδομένων.
- ✓ Κατανόηση των χαρακτηριστικών των ερωτώμενων.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο **προσδιορισμός και η εξειδίκευση του στόχου** της έρευνας είναι οι έννοιες που πρέπει να καθοριστούν πρώτες. Καθώς πάνω σε αυτές θα στηριχθεί η διαμόρφωση των ερωτήσεων (Ρόντος και Παπάνης, 2007).

Η **επιλογή της μεθόδου συλλογής** είναι επίσης καθοριστικής σημασίας για τον σχεδιασμό του κατάλληλου ερωτηματολογίου. Για παράδειγμα, αν το ερωτηματολόγιο πρόκειται να συμπληρωθεί από τον ίδιο τον ερωτώμενο, χωρίς την παρέμβαση ερευνητή, τότε πρέπει να δοθεί έμφαση στην τεχνική αρτιότητα

του ερωτηματολογίου και στην διευκρίνιση, μέσω εγγράφων επεξηγήσεων στο ερωτηματολόγιο, των σημείων που είναι δυνατόν να παρερμηνευτούν. Αν όμως το ερωτηματολόγιο συμπληρωθεί από τον ερευνητή, κατά τη διάρκεια συνεντεύξεως, τότε το ερωτηματολόγιο θα είναι πλήρως κατανοητό και εύχρηστο, αφού θα μπορεί να επεξηγηθεί, σε τυχόν απορίες, από τον ίδιο τον ερευνητή.

Τέλος, τα **χαρακτηριστικά του ερωτώμενου πληθυσμού** πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό των ερωτηματολογίων, στη διατύπωση των ερωτήσεων και στη χρησιμοποίηση των κατάλληλων λέξεων.

5.6.1 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Για τη δημιουργία ενός ερωτηματολογίου πρέπει να λάβουμε υπ όψιν μας ορισμένα χαρακτηριστικά ώστε να αποτελεί μια επιτυχημένη και ορθή έρευνα: (Javeau, 2000).

- ✓ Πληρότητα
- ✓ Σαφήνεια
- ✓ Συνοχή
- ✓ Κατάλληλη δομή.
- ✓ Να περιλαμβάνει ερωτήματα ελέγχου.
- ✓ Να είναι κατά το δυνατόν σύντομο.
- ✓ Να έχει τελειότητα παρουσίασης από τεχνικής πλευράς.
- ✓ Να περιλαμβάνει βασικές οδηγίες συμπλήρωσης και εννοιολογικές επεξηγήσεις.
- ✓ Να επιδέχεται κωδικογραφική και μηχανογραφική επεξεργασία.

Η **πληρότητα** αναφέρεται ακριβώς στην ανάγκη κάλυψης όλων των πτυχών του ερευνώμενου χαρακτηριστικού, για το οποίο έχει ήδη γίνει

αρκετός λόγος.

Η **σαφήνεια** δεν αναφέρεται μόνο στο περιεχόμενο των πληροφοριών αλλά και στο άτομο το οποίο πρέπει να δώσει τις απαντήσεις.

Η **συνοχή** αναφέρεται στην ανάγκη οργανικής σύνδεσης των επιμέρους ερωτημάτων μεταξύ τους. Συγγενή ερωτήματα πρέπει να εμφανίζονται στο ερωτηματολόγιο ομαδοποιημένα και να ερωτώνται μαζί, προκειμένου η σκέψη και η μνήμη του ερωτώμενου να κατευθύνεται ευκολότερα στις σωστές απαντήσεις.

Η **κατάλληλη δομή** του ερωτηματολογίου, δηλαδή η σειρά με την οποία θα τεθούν οι ομάδες ερωτήσεων, είναι επίσης μεγάλης σημασίας στην αύξηση του βαθμού ανταπόκρισης του κοινού. Είναι αυτονόητο, αλλά δεν εφαρμόζεται πάντοτε, ότι προσωπικές ή γενικότερα ερωτήσεις που δεν απαντά εύκολα το κοινό (εισόδημα, ύπαρξη διαζυγίου, κλπ.) δεν τίθενται στην αρχή ενός ερωτηματολογίου.

Τα **ερωτήματα ελέγχου** τίθενται ακριβώς για τον έλεγχο της ορθότητας των απαντήσεων σε βασικές ερωτήσεις.

Ένα αποτελεσματικό ερωτηματολόγιο πρέπει επίσης να είναι **σύντομο**. Ερωτηματολόγια τα οποία επεκτείνονται σε μεγάλο αριθμό ερωτημάτων κουράζουν τον ερωτώμενο ή του δημιουργούν την αίσθηση ότι θα χάσει πολύ χρόνο και είναι δυνατόν να μην απαντηθούν. Αυτό ισχύει σε μεγαλύτερο βαθμό όταν το ερωτηματολόγιο πρόκειται να συμπληρωθεί από το ίδιο το κοινό (Ρόντος και Παπάνης, 2007).

Η **αρτιότητα εμφάνισης** του ερωτηματολογίου από **τεχνική άποψης** επηρεάζει, επίσης, σημαντικά το βαθμό ανταποκρίσεως του κοινού για δύο κυρίως λόγους. Αρχικά, η ποιότητα του χαρτιού, της εκτύπωσης, κλπ., δημιουργεί ευνοϊκή προδιάθεση για τη σοβαρότητα της έρευνας, με αποτέλεσμα να δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και να καταβάλλουν μεγαλύτερη προσπάθεια για πλήρεις και σωστές απαντήσεις. Κατά δεύτερο λόγο, η χρήση δύο ή περισσότερων

χρωμάτων, η χρήση κατευθυντήριων τόξων και άλλων συμβόλων, καθοδηγούν τον ερευνητή ή τον ερευνώμενο και διευκολύνουν το έργο του.

Προς την κατεύθυνση αύξησης του βαθμού ανταπόκρισης και υποβοήθησης των ερευνητών ή των ερωτώμενων για όσο το δυνατόν ορθότερες απαντήσεις, συνηθίζεται στο ερωτηματολόγιο να συμπεριλαμβάνονται βασικές σύντομες **οδηγίες** για τον τρόπο συμπλήρωσης των ερωτημάτων ως και βασικές έννοιες και ορισμοί για θέματα που ερωτώνται.

Τέλος, σε κάθε ερωτηματολόγιο θα πρέπει να έχουν προβλεφθεί ειδικοί χώροι σε κάθε ανοιχτή ερώτηση για τη **κωδικογράφηση** της κάθε απάντησης, με τρόπο ώστε να καταστεί δυνατή η εισαγωγή της, υπό μορφή αριθμού, στον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή για περαιτέρω **επεξεργασία**. Επίσης το ερωτηματολόγιο θα πρέπει να έχει ειδικό σχεδιασμό αν πρόκειται να εφαρμοστούν ειδικές μέθοδοι εισαγωγής των δεδομένων στον Η/Υ (μέθοδοι οπτικής ανάγνωσης, κλπ.) (Ρόντος και Παπάνης, 2007).

5.6.2 ΣΕΙΡΑ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Η σειρά που ακολουθήθηκε για την διάταξη των ερωτήσεων μέσα στο ερωτηματολόγιο είναι:

Ερωτήσεις στοιχείων ταυτότητας (φύλλο, ηλικία) συγκεντρώνονται στην αρχή, έτσι ώστε η πρώτη εντύπωση που σχηματίζει ο ερωτώμενος να είναι θετική. Εύκολες ερωτήσεις στην αρχή, κατάλληλες να ευαισθητοποιήσουν και να προκαλέσουν ενδιαφέρον στον ερωτώμενο. Οι δύσκολες ερωτήσεις στο τέλος οπότε είναι δύσκολο να αρνηθεί να απαντήσει.

Οι ερωτήσεις που αναφέρονται στο ίδιο θέμα να είναι συγκεντρωμένες σε ενότητες, και οι ερωτήσεις γενικού τύπου να προηγούνται των ειδικών έτσι ώστε το ερωτηματολόγιο να έχει μία όψη συναφή και λογική για να μην

νιώθει ο ερωτώμενος ότι εκτροχιάζεται (Javeau, 2000 : 138).

5.6.3 ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Σχετικά με την διατύπωση των ερωτήσεων που αφορούν το λεξιλόγιο και την φρασεολογία του ερωτηματολογίου, αποφασίσθηκε (Javeau, 2000 : 138):

- Ø Οι ερωτήσεις προφανώς να ακολουθούν τους κανόνες της γραμματικής και του συντακτικού.
- Ø Να είναι διατυπωμένες με σαφήνεια και με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι κατανοητές από όλους τους χρήστες.
- Ø Να μην περιέχουν τεχνικούς όρους, ιδιωματισμούς, λέξεις σπάνιες και δύσκολες. Υπήρξαν όμως και κάποιοι τεχνικοί όροι οι οποίοι ήταν απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν για την διατύπωση της ερώτησης. Έτσι, προστέθηκε κάποια επεξήγηση μέσα σε παρένθεση προκειμένου να κατανοήσουν πλήρως όλοι οι χρήστες τις έννοιες αυτές.
- Ø Τέλος από πλευράς περιεχομένου οι ερωτήσεις, αποφασίσθηκε να είναι απλές και περιεκτικές.

5.6.4 ΥΛΙΚΗ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Για την διάταξη και εμφάνιση του ερωτηματολογίου ο ερευνητής έλαβε υπόψη μερικές από τις βασικές αρχές του Javeau (Javeau, 2000:145). Σύμφωνα μ' αυτές το ερωτηματολόγιο έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά :

1. Εύκολο στην χρήση (δηλ. όσον αφορά το σχήμα, το βάρος, τον τρόπο διασύνδεσης των φύλλων κλπ.)

2. Εύκολο στην ανάγνωση. Ευανάγνωστοι τυπογραφικοί χαρακτήρες, αραιά γραμμένο ερωτηματολόγιο, οι ερωτήσεις να διαχωρίζονται καλά μεταξύ τους και να αριθμούνται με απλό τρόπο.
3. Εύκολο στην συμπλήρωση.
4. Αισθητικά όμορφο. Να ελκύει και να προκαλεί το ενδιαφέρον του ερωτώμενου με την χρήση εικόνων και σχημάτων τα οποία τραβούν την προσοχή του και συγχρόνως προσθέτουν μια ευχάριστη νότα στο ερωτηματολόγιο
5. Ένας μικρός πρόλογος με εννοιολογικές επεξηγήσεις και ευχαριστίες ολοκληρώνει την αρτιότητα της εμφάνισης του ερωτηματολογίου.

5.7 ΔΕΙΓΜΑ

Δείγμα της παρούσας έρευνας αποτελέσαν 24 διευθυντές καταστημάτων από 6 τράπεζες και συγκεκριμένα από καταστήματα που βρίσκονται στον νομό Αχαΐας.

Πιο αναλυτικά οι υπάλληλοι αυτοί ήταν από τις εξής τράπεζες:

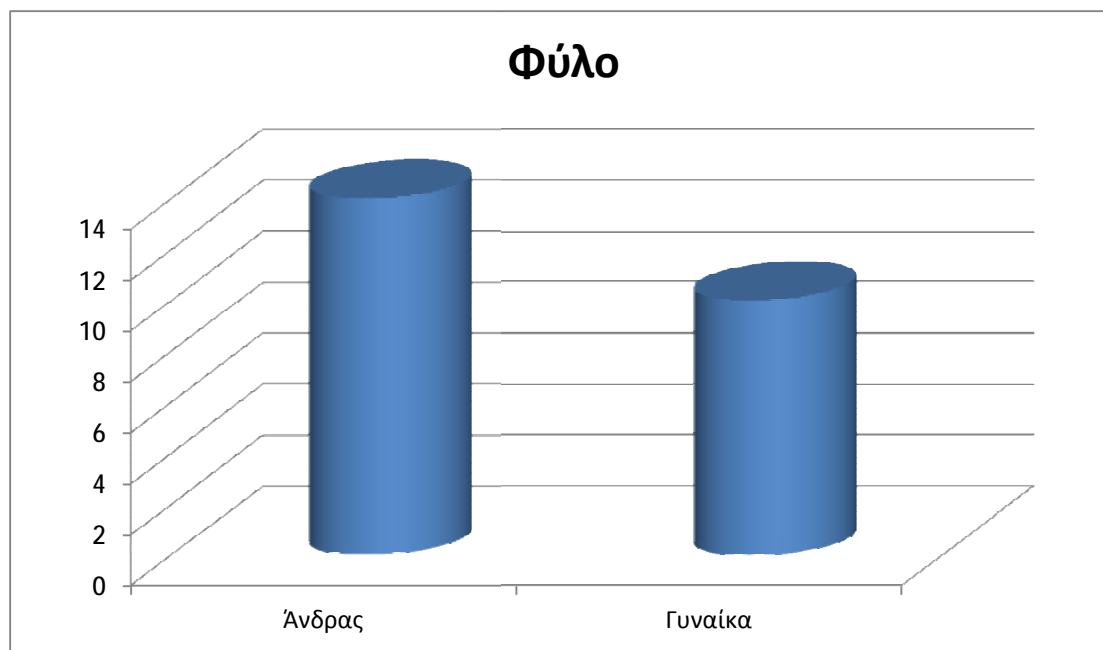
4	Πειραιώς - Αγροτική
4	Alpha Bank
4	Εθνική Τράπεζα
4	Εμπορική Τράπεζα
4	Eurobank
4	Marfin

5.8 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην ενότητα αυτή θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα από την καταμέτρηση των απαντήσεων των ερωτηματολογίων που δόθηκαν σε διοικητικούς υπαλλήλους τραπεζικών υποκαταστημάτων όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω.

1. Φύλο

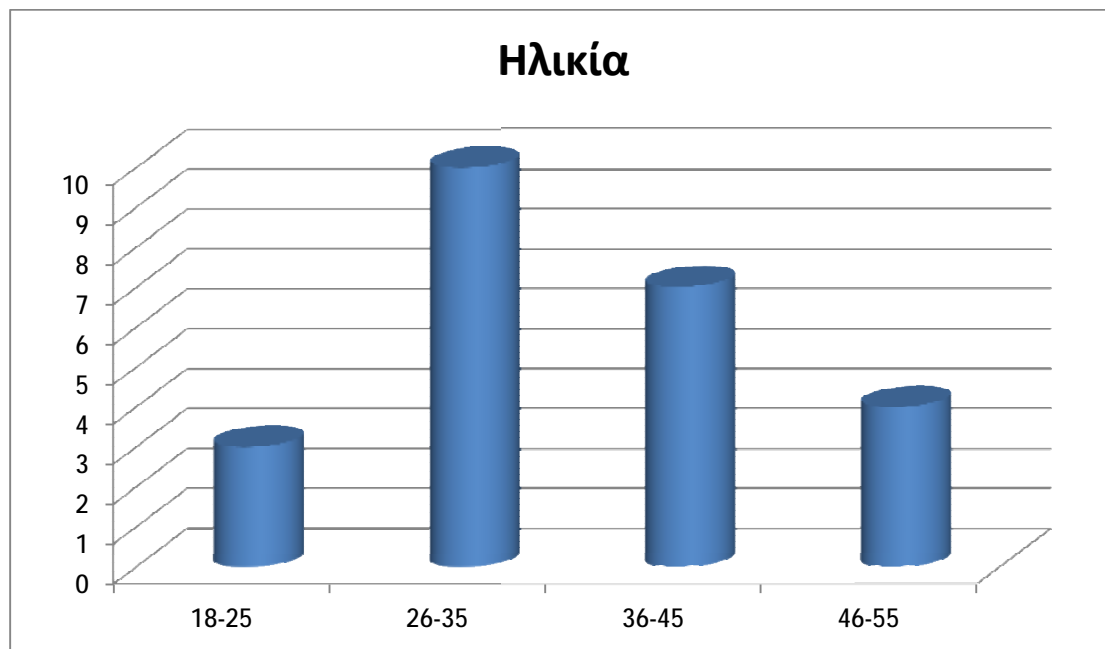
Ανδρας	14	58.33%
Γυναίκα	10	41.67%
Σύνολο	24	100.00%

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες ήταν άνδρες στην έρευνα. Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών ήταν σε καταστήματα εκτός της πόλης των Πατρών.

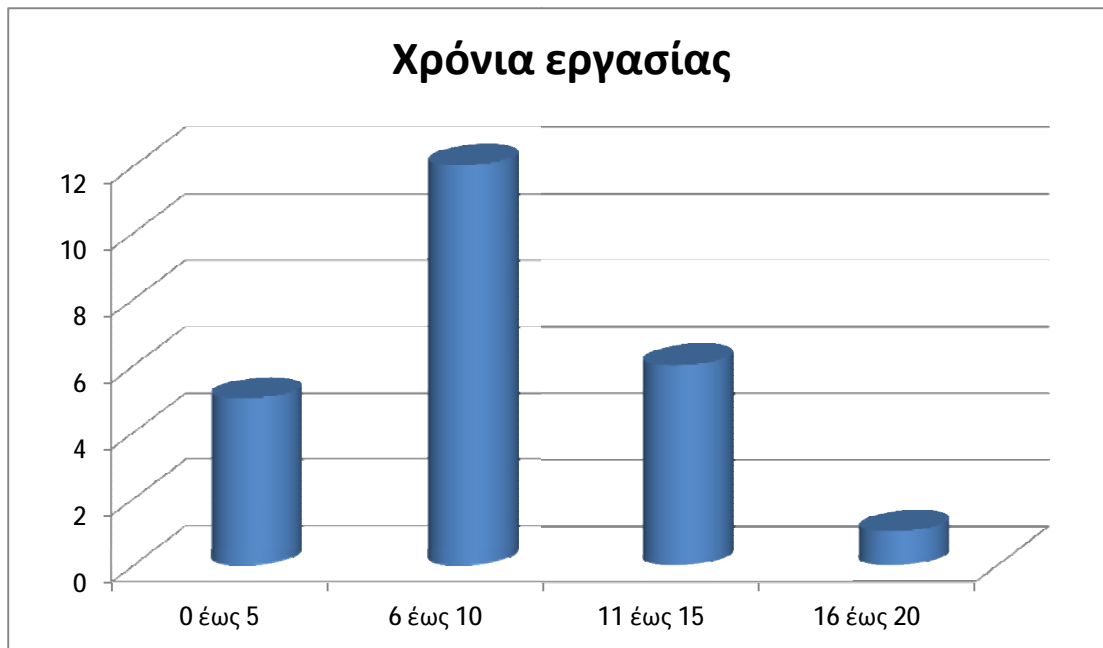
2. Ηλικία

18-25	3	12.50%
26-35	10	41.67%
36-45	7	29.17%
46-55	4	16.67%
Σύνολο	24	100.00%

3. Χρόνια εργασίας στην τράπεζα;

0 έως 5	5	20.83%
6 έως 10	12	50.00%
11 έως 15	6	25.00%
16 έως 20	1	4.17%
Σύνολο	24	100.00%

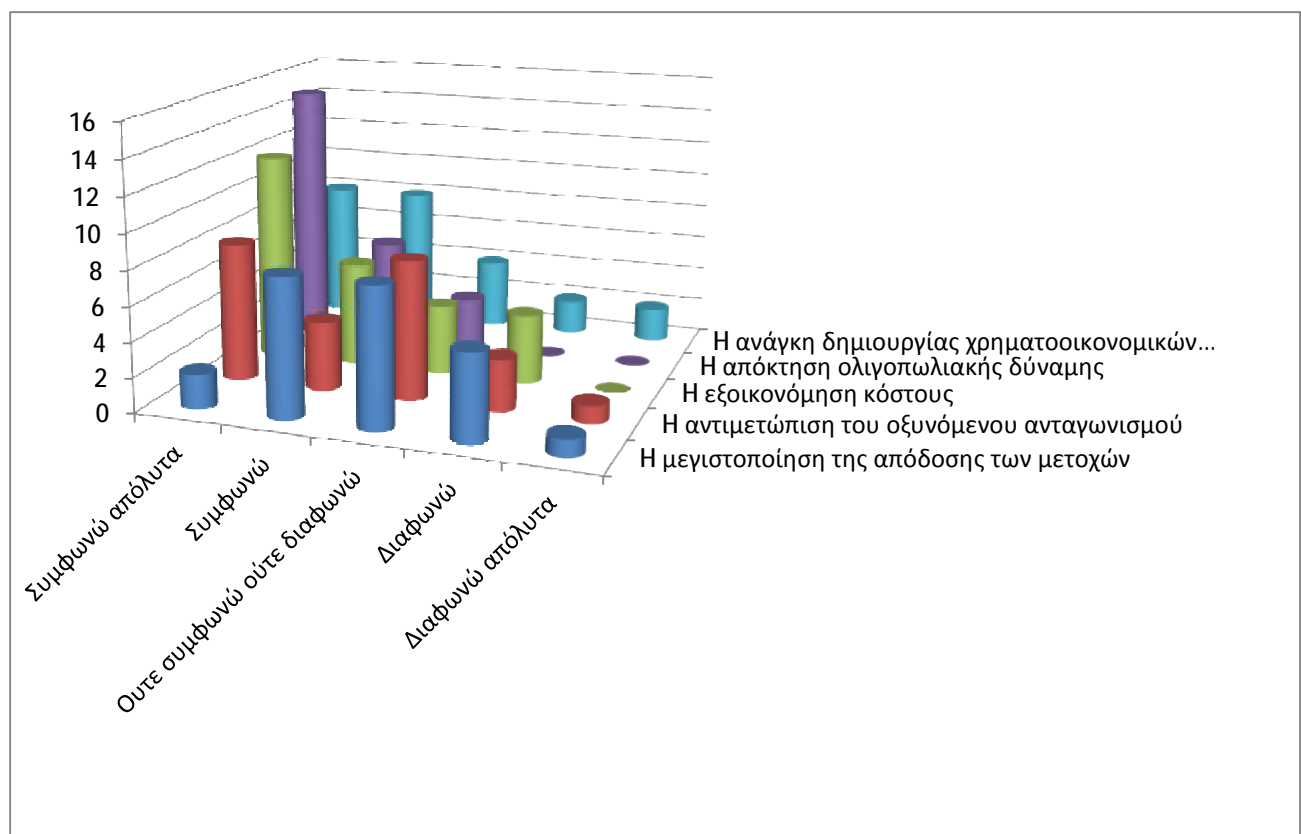
4. Ποιοι είναι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην επιτυχία μιας συγχώνευσης;

Το ευρύτερο περιβάλλον/πλαίσιο	10	41.67%
Ποιότητα οικονομικού και νομικού ελέγχου-duediligence	8	33.33%
Τυποποίηση διαδικασιών	6	25.00%
Σύνολο	24	100.00%

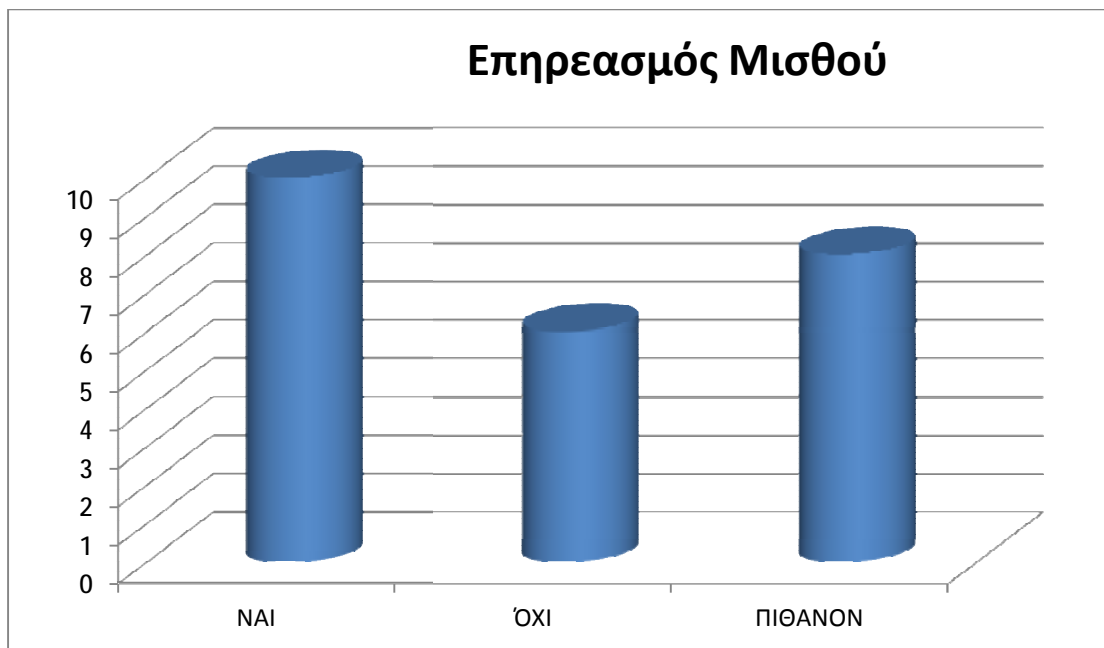
5. Τα βασικά πλεονεκτήματα που προκύπτουν από τη συγχώνευση τραπεζών είναι:
 (1. Συμφωνώ απόλυτα, 2. Συμφωνώ, 3.Ουτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4. Διαφωνώ,
 5. Διαφωνώ απόλυτα)

	1	2	3	4	5
Η μεγιστοποίηση της απόδοσης των μετοχών	2	8	8	5	1
Η αντιμετώπιση του οξυνόμενου ανταγωνισμού	8	4	8	3	1
Η εξοικονόμηση κόστους	12	6	4	4	0
Η απόκτηση ολιγοπωλιακής δύναμης	15	6	3	0	0
Η ανάγκη δημιουργίας χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων μεγάλου μεγέθους	8	8	4	2	2

6. Θεωρείτε ότι σε περίπτωση εξαγοράς ή συγχώνευσης θα υπήρχαν επιπτώσεις στις οικονομικές απολαβές σας ;

ΝΑΙ	10	41.67%
ΌΧΙ	6	25.00%
ΠΙΘΑΝΟΝ	8	33.33%
Σύνολο	24	100.00%

7. Θεωρείτε ότι σε περίπτωση εξαγοράς ή συγχώνευσης θα υπήρχαν επιπτώσεις στις εργασιακές σας σχέσεις;

ΝΑΙ	6	25.00%
ΌΧΙ	12	50.00%
ΠΙΘΑΝΟΝ	6	25.00%
Σύνολο	24	100.00%

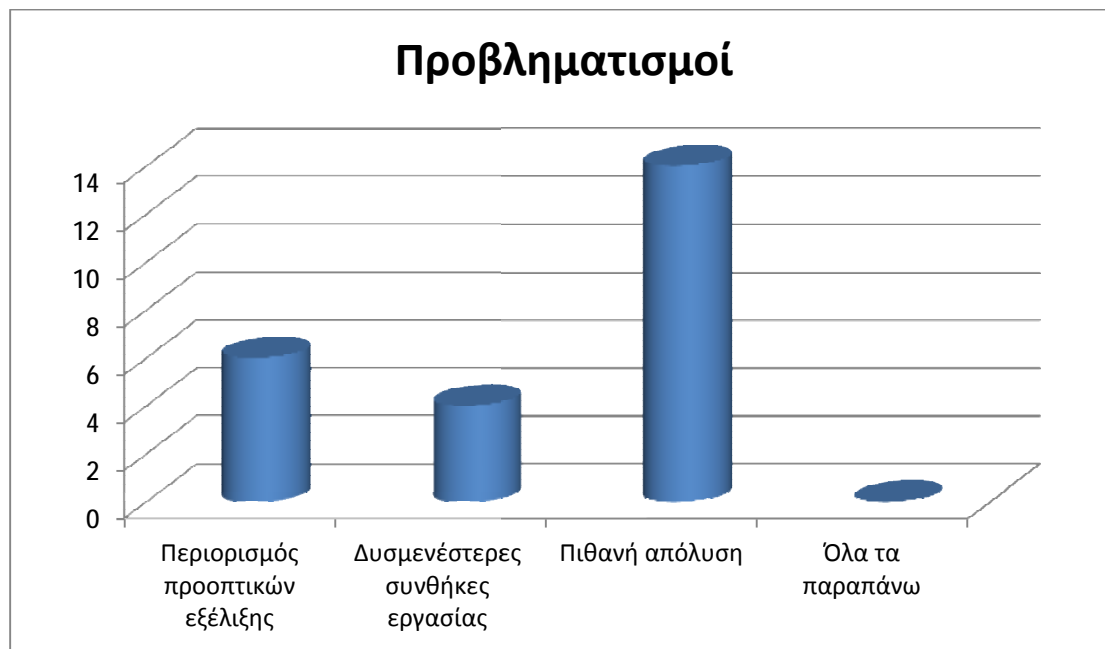
8. Θεωρείτε ότι σε περίπτωση εξαγοράς ή συγχώνευσης θα υπήρχαν μειώσεις στις διαθέσιμες θέσεις εργασίας;

ΝΑΙ	4	16.67%
ΌΧΙ	18	75.00%
ΠΙΘΑΝΟΝ	2	8.33%
Σύνολο	24	100.00%

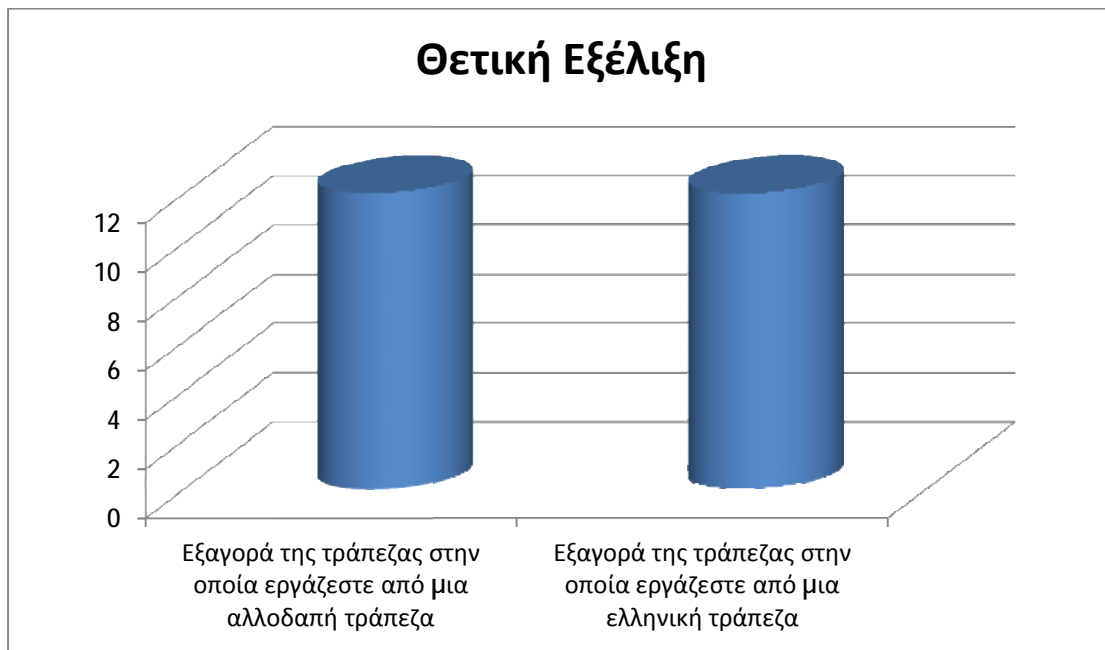
9. Τι σας προκαλεί μεγαλύτερη ανησυχία στο ενδεχόμενο εξαγοράς / συγχώνευσης της τράπεζας στην οποία εργάζεστε;

Περιορισμός προοπτικών εξέλιξης	6	25.00%
Δυσμενέστερες συνθήκες εργασίας	4	16.67%
Πιθανή απόλυση	14	58.33%
Όλα τα παραπάνω	0	0.00%
Σύνολο	24	100.00%

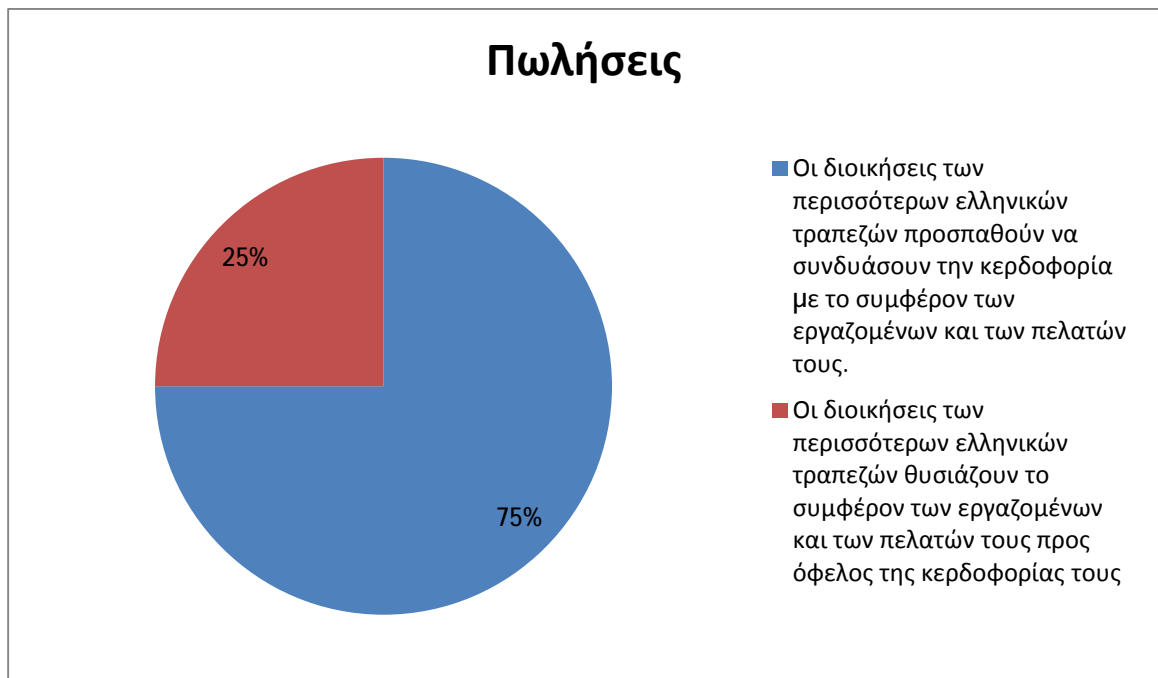
10. Ποια από τις δύο παρακάτω εξελίξεις θα σας φαίνονταν περισσότερο θετική;

Εξαγορά της τράπεζας στην οποία εργάζεστε από μια αλλοδαπή τράπεζα	12	50.00%
Εξαγορά της τράπεζας στην οποία εργάζεστε από μια ελληνική τράπεζα	12	50.00%
Σύνολο	24	100.00%

11. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις σας βρίσκει περισσότερο σύμφωνο:

Οι διοικήσεις των περισσότερων ελληνικών τραπεζών προσπαθούν να συνδυάσουν την κερδοφορία με το συμφέρον των εργαζομένων και των πελατών τους.	18	75.00%
Οι διοικήσεις των περισσότερων ελληνικών τραπεζών θυσιάζουν το συμφέρον των εργαζομένων και των πελατών τους προς όφελος της κερδοφορίας τους	6	25.00%
Σύνολο	24	100.00%

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ελληνική οικονομία, όπως και οι οικονομίες των περισσότερων ανεπτυγμένων χωρών παγκοσμίως, αναμφισβήτητα έχει εισέλθει σε μια φάση ύφεσης, στα πλαίσια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης η οποία ξεκίνησε και εξελίσσεται το τελευταίο διάστημα. Η κρίση αυτή είναι βέβαιο πως έχει επιφέρει καίριο «χτύπημα» σε όλους τους οικονομικούς κλάδους, με πρώτο και καλύτερο τον χρηματοπιστωτικό. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που υποστηρίζουν, ότι η δυσμενής κατάσταση την οποία ολόκληρη η παγκόσμια κοινωνία παρακολουθεί με αγωνία, έχει την αφετηρία της στην πρωτοφανή χρηματοοικονομική δυσχέρεια που αντιμετώπισαν διεθνείς χρηματοπιστωτικοί όμιλοι, κάποιοι εκ των οποίων οδηγήθηκαν ακόμη και σε πτώχευση.

Μέσα σε ένα τόσο δυσμενές πλαίσιο, οι ελληνικές τράπεζες έρχονται αντιμέτωπες με μια πρωτοφανή για τις ίδιες κατάσταση: οφείλουν απέναντι στους μετόχους τους και στη διασφάλιση της μελλοντικής τους υπόστασης να προβούν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες που θα εξασφαλίσουν τη διατήρηση υψηλής κερδοφορίας την επόμενη τριετία με πενταετία, ικανοποιώντας έτσι τις αυξημένες προσδοκίες μετόχων και θεσμικών επενδυτών

Όλα δείχνουν λοιπόν ότι ο ελληνικός τραπεζικός κλάδος πρόκειται να εισέλθει σε μια νέα φάση μαζικών εξαγορών και συγχωνεύσεων, με στόχο την αύξηση της συγκέντρωσής του και τη δημιουργία δύο - τριών μεγάλων τραπεζικών ομίλων. Τα πράγματα όμως δείχνουν να είναι τελείως διαφορετικά σε σχέση με τις διεργασίες που είχαν συμβεί τη δεκαετία του 1990 και στις αρχές του 2000. Πλέον οδηγός των εξελίξεων είναι η ανάγκη επιβίωσης και όχι οι ηγετικές φιλοδοξίες των διοικήσεων. Με την οικονομία να «βυθίζεται σε βαθιά ύφεση, το πολιτικό σύστημα παρακολουθεί αδύναμο και την Ευρωζώνη να παλεύει για την επιβίωσή της, οι διοικήσεις των ελληνικών τραπεζών ίσως υποχρεωθούν να περιορίσουν το

όραμά τους για κυριαρχία στον χώρο και να συμμαχήσουν προκειμένου να ανταπεξέλθουν μεταξύ άλλων και στις αυξημένες απαιτήσεις του νέου θεσμικού πλαισίου το οποίο επιβάλλει ο δεύτερος Πυλώνας του συμφώνου της Βασιλείας περί κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αλεξιάκης Π. Πετράκης Π., (2000), Εμπορικές και αναπτυξιακές τράπεζες, Αθήνα

Calomiris, Charles W., (2011), «Αίτια της κρίσης στην αγορά ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου», Άρθρο Α.1, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον; Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.

Γκόρτσος, Χ., (2000), “Τραπεζικό περιβάλλον: Τραπεζικό δίκαιο”, Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Καραμούζης, Ν., (2009), «Τα αίτια της Διεθνούς Χρηματοπιστωτικής Κρίσης και ο ρόλος του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος», Eurobank EFG Economic Research: Η κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές, Vol. 4, No. 8, pp. 10-18.

Νούλας, Γ.Α. (2000). Χρήμα και Τράπεζες, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Ελληνική ένωση τραπεζών, (2011), Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2010, Διαθέσιμο στο:

<http://www.hba.gr/main/Ereunes-meletes/EllinikoTrapezikoSistima2011.pdf>

Γιώργος Μιχαλόπουλος, Χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης, Διαθέσιμο στο:

62.1.43.74/5Ekdosis/.../12-c%20Michalopoulos%20229-246.pdf

<http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=416830>

<http://www.tanea.gr/oikonomia/article/?aid=4652824>

<http://www.inews.gr/40/minyma-ebistosynis-apo-katar-sti-sygchonefsi-Alpha-Eurobank.htm>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το παρόν ερωτηματολόγιο σας υποβάλλεται στα πλαίσια πραγματοποίησης έρευνας για την εκπόνηση της πτυχιακής μας εργασίας για το ΤΕΙ της Πάτρας. Όλα τα στοιχεία που θα συλλεχθούν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τις ανάγκες της έρευνας και για μελλοντικές μελέτες. Τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα και δεν υπάρχει κίνδυνος δημοσιοποίησης στοιχείων των ερωτώμενων.

1. ΦΥΛΟ

Άνδρας		
Γυναίκα		

2. ΗΛΙΚΙΑ

18-25		
26-35		
36-45		
46-55		

3. ΧΡΟΝΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ;

0 έως 5		
6 έως 10		
11 έως 15		
16 έως 20		

4. ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΜΙΑΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ;

Το ευρύτερο περιβάλλον/πλαίσιο		
Ποιότητα οικονομικού και νομικού ελέγχου-duediligence		
Τυποποίηση διαδικασιών		

5. ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΕΙΝΑΙ: (1. ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ, 2. ΣΥΜΦΩΝΩ, 3. ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ, 4. ΔΙΑΦΩΝΩ, 5. ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ)

	1	2	3	4	5
Η μεγιστοποίηση της απόδοσης των μετοχών					
Η αντιμετώπιση του οξυνόμενου ανταγωνισμού					
Η εξοικονόμηση κόστους					
Η απόκτηση ολιγοπωλιακής δύναμης					
Η ανάγκη δημιουργίας χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων μεγάλου μεγέθους					

6. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΞΑΓΟΡΑΣ Η ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ ΘΑ ΥΠΗΡΧΑΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΠΟΛΑΒΕΣ ΣΑΣ ;

ΝΑΙ		
ΌΧΙ		
ΠΙΘΑΝΟΝ		

7. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΞΑΓΟΡΑΣ Η ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ ΘΑ ΥΠΗΡΧΑΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΑΣ ΣΧΕΣΕΙΣ;

ΝΑΙ		
ΌΧΙ		
ΠΙΘΑΝΟΝ		

8. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΞΑΓΟΡΑΣ Η ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ ΘΑ ΥΠΗΡΧΑΝ ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ;

ΝΑΙ		
ΌΧΙ		
ΠΙΘΑΝΟΝ		

9. ΤΙ ΣΑΣ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΝΗΣΥΧΙΑ ΣΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΕΞΑΓΟΡΑΣ / ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΕΡΓΑΖΕΣΤΕ;

Περιορισμός προοπτικών εξέλιξης		
Δυσμενέστερες συνθήκες εργασίας		
Πιθανή απόλυση		
Όλα τα παραπάνω		

10. ΠΟΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΥΟ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΘΑ ΣΑΣ ΦΑΙΝΟΝΤΑΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΘΕΤΙΚΗ;

Εξαγορά της τράπεζας στην οποία εργάζεστε από μια αλλοδαπή τράπεζα		
Εξαγορά της τράπεζας στην οποία εργάζεστε από μια ελληνική τράπεζα		

11. ΠΟΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΑΣ ΒΡΙΣΚΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΣΥΜΦΩΝΟ:

Οι διοικήσεις των περισσότερων ελληνικών τραπεζών προσπαθούν να συνδυάσουν την κερδοφορία με το συμφέρον των εργαζομένων και των πελατών τους.		
Οι διοικήσεις των περισσότερων ελληνικών τραπεζών θυσιάζουν το συμφέρον των εργαζομένων και των πελατών τους προς όφελος της κερδοφορίας τους		